

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Treoirílnte maidir le Measúnacht
Oideachais in Áiteanna Seachas
Scoileanna Aitheanta

© An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Sráid Maoilbhride

Baile Átha Cliath 1

Meán Fómháir 2003

ISBN: 0-7557-1783-X

BAILE ÁTHA CLIATH
ARNA FHOILSIÚ AG OIFIG AN tSOLÁTHAIR
Le ceannach díreach ón
OIFIG DHÍOLTA FOILSEACHÁIN RIALTAIS,
TEACH SUN ALLIANCE, SRÁID THEACH LAIGHEAN, BAILE ÁTHA CLIATH 2
nó trí an bpost ó
FOILSEACHÁIN RIALTAIS, AN RANNÓG POST-TRÁCHTA,
51 FAICHE STIABHNA, BAILE ÁTHA CLIATH 2,
(Teil: 01-6476834/35/36/37; Fax: 01-6476843)
nó trí aon díoltóir leabhar.

€10

Clár

Leathanach

Brollach leis an Aire Oideachais agus Eolaíochta	5
---	----------

1. Réamhrá

1.1 An teaghlaigh: príomhoideachasóir an linbh	7
1.2 Oideachas in áiteanna seachas scoileanna aitheanta	7
1.3 Ról an Stáit	8
1.4 Measúnacht ar sholáthar oideachais: Prionsabail ghnearálta	8
1.5 Ullmhú agus athbhreithniú na dtreoírlínte	8

2. Cúlra Dlí Phróiseas na Measúnachta

2.1 Sainmhínithe	9
2.2 An cúlra dlí	10
2.3 An Bunreacht	10
2.4 An tAcht Oideachais (Leas) 2000	11
2.5 Clárúchán leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais	11
2.6 An próiseas measúnachta agus ról an Duine Údaraithe	11
2.7 Oideachas íosta áirithe	12

3. I dtreo Sainmhíniú ar Oideachas Íosta Áirithe

3.1 An Bunreacht	13
3.2 Breithiúnas na Cúirte Uachtaraí in <i>An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best</i>	14
3.3 Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh	16
3.4 An tAcht Oideachais (Leas) 2000	18
3.5 Airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe	19

4. Oideachas Baile agus Measúnacht air

4.1 Nádúr an oideachais bhaile	21
4.2 An gá atá ann breathnú ar ghnéithe den oideachas baile	21
4.3 Cúinsí ar leith gach cáis	21
4.4 Freagracht tuismitheoirí	21
4.5 Cáilíochtaí lucht soláthair oideachais	22
4.6 Foghlaim agus teagasc	22
4.7 An timpeallacht foghlama	22

4.8	Pleanáil gníomhaíochtaí foghlama	23
4.9	Gníomhaíochtaí scríofa foghlama	23
4.10	Monatóireacht ar obair	24
4.11	Taifeadadh	24
4.12	Foghlaim teangacha eile	24
4.13	Comhthéacs cultúrtha	24
4.14	Oideachas i ndiaidh tráma	25

5. Socrú agus Cur i gCrích Measúnachtaí

5.1	Aidhm na measúnachta	27
5.2	Dhá chéim na measúnachta	27
5.3	Ról an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais	28
5.4	Bainteacht na Roinne Oideachais agus Eolaíochta	29
5.5	Duine Údaraithe	30
5.6	Prionsabail għinearalta do Dhaoine Údaraithe	31
5.7	Réamh-Mheasúnacht a chur i gcrích	31
5.8	Measúnacht Chuimsitheach a chur i gcrích	33
5.9	Athruithe ar an bpróiseas measúnachta do mhonatóireacht leanúnach	36
5.10	Sábháilteach agus leas an linbh	37
5.11	Achomharc faoin Acht Oideachais (Leas) 2000	37

6. Measúnachtaí i Scoileanna Neamhaitheanta

6.1	Scoileanna neamhaitheanta	39
6.2	Freaghracht maidir le soláthar	39
6.3	Measúnacht ar leanáí i scoileanna neamhaitheanta	39
6.4	Iarratas ar chlárúchán	40
6.5	Cur i gcrích measúnachtaí	41
6.6	Clárúchán leanáí i ndiaidh measúnachtaí	43
6.7	Achomharc faoin Acht Oideachais (Leas) 2000	43
6.8	Oideachas taobh amuigh den Stát agus cláir arna bhforordú ag an Aire	44

Aguisín

Sceidil Mheasúnachta agus Teimpléid Tuarascála	45
Sceideal do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh	46
Teimpléad don Tuarascáil ar Réamh-Mheasúnacht	61
Sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach	63
Teimpléad don Tuarascáil ar Mheasúnacht Chuimsitheach	80

Buíochas	82
-----------------	----

Tagairtí	83
-----------------	----

Noel Dempsey, TD

An tAire Oideachais agus Eolaíochta

Is breá liom na *Treoirínte maidir le Measúnacht Oideachais in Áiteanna Seachas Scoileanna Aitheanta* a fhoilsiú. Tá sé i gceist go gcuideodh na treoirínte seo leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais na dualgais atá air a chomhlíonadh maidir le clárúchán leanáí a bhfuil oideachas á fháil acu sa bhaile nó in áiteanna eile seachas scoileanna aitheanta agus maidir leis an soláthar oideachais a fhaigheann na leanáí seo a mheas.

Comhlíontar riachtanas a bhaineann le halt 16 den Acht Oideachais (Leas) 2000 trí fhoilsiú na dtreoirínte seo agus is céim mhór eile chun tosaigh atá ann i dtreo gach gné den reachtaíocht sin a chur i bhfeidhm. Tuigim gur fiontar mór atá i ndréachtadh agus i gcur i bhfeidhm na dtreoirínte seo maidir le monatóireacht ar an soláthar oideachais a chuireann lucht oideachais a bhíonn ag feidhmiú sa bhaile nó i scoileanna neamhaithéanta ar fáil. Aithneofar an méid sin agus na treoirínté á gcur i bhfeidhm agus á n-athbhreithniú go leanúnach. Nuair a oiltear na Daoine Údaraithe a chuirfidh na measúnachtaí i gcrích, úsáidfear na treoirínte ar feadh tréimhse teoranta agus déanfar athbhreithniú orthu, de réir mar is gó, i bhfianaise taithí. Chomh maith leis sin, tá sé beartaíthe agam go ndéanfar athbhreithniú breise ar na treoirínté ó am go ham.

Rinne Grúpa Oibre de chuid na Foirne Cigireachta na treoirínte a dhréachtadh, agus táim an-bhuíoch de bhaill an Ghrúpa as an taighde agus an obair a rinne siad. Táim an-bhuíoch freisin de na daoine aonair agus na comhlachtaí iomadúla, anseo in Éirinn agus thar lear, a thug cúnamh go flaithiúil don Ghrúpa Oibre agus é i mbun comhchomhairle go dícheallach.

Aithnítear inár mBunreacht gurb é an teaghlaigh príomhoideachasóir an linbh agus leagtar amach ann dualgais agus freagrachtaí atá ar thuismitheoirí agus ar an Stát maidir le hoideachas an linbh. Tarraingíonn na treoirínte ar na forálacha sin, ar reachtaíocht agus ar chásdlí chun sainmhíniú feidhmeach a thabhairt ar “oideachas iosta áirithe” agus chun treoir a thabhairt maidir le measúnú an oideachais sin, i bhfianaise na gcleachtas is fearr oideachais agus nádúr an tsoláthair oideachais sa bhaile agus i suímh eile.

Táim ag súil leis an tacáiocht luachmhar a thabharfaidh na treoirínte do gach duine a bhfuil baint aige/aici le soláthar agus le measúnú an oideachais sna timpeallachtaí sin. Creidim go gcabhróidh siad linn a dheimhniú go bhfaighidh gach leanbh taithí thairbheach oideachais a fheilfidh dá riachtanais agus dá gcumais féin.

Noel Dempsey TD
An tAire Oideachais agus Eolaíochta

1 Réamhrá

Leagann an chaibidil seo amach an cúlra a bhaineann le soláthar oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann le measúnacht an chineál sin oideachais.

1.1 An teaghlaigh: príomhoideachasóir an linbh

Aithnítear i mBunreacht na hÉireann gurb é an teaghlaigh is oideachasóir príomha dúchasach don leanbh. Gealltar sa Bhunreacht go ngéillfear don cheart agus don dualgas doshannta atá ar thuismitheoirí soláthar a dhéanamh, de réir mar is acmhainn dóibh, maidir le hoideachas a leanáí. Ní leagtar amach, áfach, an chaoi a ndéanfar an t-oideachas seo a sholáthar. Is féidir an riachtanas a bhaineann le hoideachas leanáí a chomhlíonadh ar bhealaí éagsúla.

Is i dtimpeallacht an bhaile ar fad a tharlaíonn go leor d'fhorbairt an linbh. Le linn na mblianta luatha, go háirithe, sealbhaíonn leanáí réimse an-leathan eolais, scileanna, agus dearcadh go nádúrtha. De réir mar a fhásann agus a fhobráíonn leanáí, cinneann an chuid is mó de thuismitheoirí leas a bhaint as scoileanna le go gcuircí oideachas ar a bpáistí. Is cuid an-tábhachtach d'oideachas na leanáí sin an méid a sholáthraíonn na scoileanna, ach leanann go leor foghlama sa bhaile agus i suímh eile taobh amuigh den scoil. Dearbhaítear sa Bhunreacht, áfach, nach gcuireann an Stát de dhualgas ar thuismitheoirí a leanáí a chur chuig aon chineál ar leith scoile. Tá an ceart ag tuismitheoirí oideachas a chur ar fáil sa bhaile, i scoileanna príobháideacha, nó i scoileanna a athniónn nó a bhunaigh an Stát.

1.2 Oideachas in áiteanna seachas scoileanna aitheanta

Roghnaíonn roinnt tuismitheoirí gan leas a bhaint as scoileanna aitheanta chun oideachas a sholáthar dá leanáí. B'fhéidir go mbeartódh na tuismitheoirí sin oideachas a chur ar a leanáí sa bhaile, nó iad a chur go dtí scoileanna príobháideacha. Tá cúiseanna éagsúla acu é seo a dhéanamh agus ar na cúiseanna sin d'fhéadfadh na cinn seo a leanas a bheith i gceist:

- teastaíonn uathu go mbeadh oideachas mar chuid de stíl bheatha an teaghlaigh
- creidimh reiligiúnacha
- dearcadh fealsúnachta nó idé-eolaíochta
- bá le cineál ar leith cleachtais oideachais
- teastaíonn uathu foghlaim ar bhonn aonraic a chur ar fáil do leanáí a bhfuil cumais agus riachtanais ar leith acu
- éagumas linbh dul ar scoil

- fad ó scoil áitiúil, nó deacrachtá maidir le rochtain ar scoil áitiúil
- míshástacht le gnáthscolaíocht.

Is féidir taithí foghlama a bhfuil an-tairbhe agus an-rath ag baint léi a sholáthar do leanáí sa bhaile agus i scoileanna príobháideacha.

1.3 Ról an Stáit

De réir an Bhunreachta, tá dualgas ar an Stát oideachas a sholáthar do leanáí, agus is gnách gur trí sholáthar scoileanna aitheanta a chomhlíontar é sin. Tá dualgas ar an Stát, freisin, a dheimhniú go bhfaigheann leanáí “oideachas íosta áirithe,”¹ ach tá de shaoirse ag tuismitheoirí an *bealach* ina gcuirfear an t-oideachas sin ar fáil a roghnú. Ionas gur féidir leis an Stát a chinntíú go bhfaigheann leanáí oideachas íosta áirithe, dearbhaíonn an dlí nach mór measúnacht a dhéanamh ar an oideachas a sholáthraítear.

1.4 Measúnacht ar sholáthar oideachais: Prionsabail ghinearálta

Tá sé i gceist go dtarbharfadhl na treoirlínte seo cúnamh do dhaoine a dhéanann measúnú ar sholáthar oideachais do leanáí in áiteanna seachas scoileanna aitheanta. Tá prionsabail thábhachtacha áirithe mar bhonn leis na treoirlínte seo, agus mar bhonn leis na measúnachtaí a gcuireann siad síos orthu. Ar na prionsabail sin tá na cinn seo a leanas:

- go bhfuil sé de cheart ag leanbh oideachas íosta áirithe a fháil
- go bhfuil riachtanais indibhidiúla an linbh fiorthábhachtach
- go ngéilltear do cheart agus do dhualgas tuismitheoirí maidir le hoideachas i gcúrsaí reiligiúin, moráltachta, intleachta, coírp agus comhdhaonnachta a chur ar fáil dá leanáí, de réir a n-acmhainne
- gur féidir le hoideachas a sholáthraítear in áiteanna seachas scoileanna aitheanta a bheith *an-éagsúil* leis an oideachas a sholáthraítear i scoil aitheanta agus, ag brath ar na cúinsí, gur féidir leis a bheith díreach chomh héifeachtach, nó níos éifeachtaí, fiú, maidir le riachtanais foghlama an linbh a shásamh
- gur faoi na tuismitheoirí na hacmhainní agus an t-ábhar curaclaim a roghnú, de réir a luachanna agus a gcreideamh féin i dtaobh an oideachais
- gur den tábhacht é go n-oibreodh tuismitheoirí agus daoine eile i gcomhar le chéile go hoscailte, go tréadhearcach agus le meas nuair atáthar i mbun measúnachtaí chun go ndéantar leas an linbh.

1.5 Ullmhú agus athbhreithniú na dtreoirlínte

Is d'úsáid an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais a d'ullmhaigh Foireann Chigireachta na Roinne Oideachais agus Eolaíochta na treoirlínte seo, i gcomhar leis an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta agus dreamanna eile, de réir alt 16 den Acht Oideachais (Leas) 2000. Déanfar athbhreithniú ar an ábhar atá sna treoirlínte agus ar na gnásanna a gcuirtear síos orthu iontu go tréimhsíúil.

---

¹ Úsáidtear an focal “íosta” mar a aistriú cruinn ar “minimum.” Baintear feidhm as “íosta” sna treoirlínte faoi mar atá sé in úsáid san Acht Oideachais (Leas) 2000.

Déantar cur síos sa chaibidil seo ar na forálacha dlí a bhaineann le hoideachas leanáí in áiteanna seachas scoileanna aitheanta. Cuirtear san áireamh ról Daoine Údaraithe i measúnachtaí.

2.1 Sainmhínithe

I dtosach báire, ní mór soiléiriú a dhéanamh ar roinnt téarmaí tábhachtacha:

Scoileanna Aitheanta

De réir an Achta Oideachais 1998 is féidir leis an Aire Oideachais agus Eolaíochta scoil, nó scoil atá á bheartú, a ainmniú mar “scoil aitheanta” má chomhlíonann sí coinníollacha áirithe maidir le curaclam, cigireacht agus nithe eile. Is é seo a leanas an sainmhíniú teicniúil a thugtar ar an téarma “scoil aitheanta” san Acht Oideachais 1998 agus san Acht Oideachais (Leas) 2000:

- (a) scoil arna hainmniú ag an Aire (Oideachais agus Eolaíochta) faoi fho-alt (1) d'alt 10 d'Acht 1998 chun bheith ina scoil atá aitheanta chun críocha an Achta sin, nó
- (b) scoil a meastar gur scoil í atá aitheanta de réir an ailt sin 10.

Oideachas in áiteanna seachas scoileanna aitheanta

San am atá thart, nuair a shocraigh tuismitheoirí ar oideachas a sholáthar dá leanáí i suímh seachas scoileanna is “oideachas baile” a thugtaí ar an soláthar sin de ghnáth. B'fhearr an téarmaíocht a úsáidtear san Acht Oideachais (Leas) 2000 a úsáid as seo amach, áfach. Dá réir sin, is ar *mheasúnacht an oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta* a dhéantar trácht sna treoiríntse seo.

Baineann an sainmhíniú sin le hoideachas a sholáthraítear sa bhaile nó i bhforais phríobháideacha, ach ní bhaineann sé le leanáí atá ag fail oideachais i scoileanna lasmuigh den Stát ná le leanáí atá páirteach i gcláir oideachais, oiliúna, teagaisc nó taithí oibre arna bhforordú ag an Aire.¹

An leanbh

Ní mór an téarma “leanbh” sna treoiríntse seo a thuiscint de réir an tsainmhínithe air san Acht Oideachais (Leas), alt 2 (1):

ciallaíonn “leanbh” duine a chónaíonn sa Stát, ar duine é nó í a bhfuil 6 bliana d'aois slánaithe aige nó aici agus—

- (a) nach bhfuil 16 bliana d'aois slánaithe aige nó aici, nó
- (b) nach bhfuil 3 bliana d'iar-bhunoideachas críochnaithe aige nó aici,

¹ De réir alt 14 (19) den Acht Oideachais (Leas) 2000, ní bhaineann na cineálacha seo soláthair oideachais leis an gcineál measúnachta a ndéantar trácht air sna treoiríntse.

cibé acu is déanaí a tharlóidh, ach ní fholóidh sé duine a bhfuil 18 mbliana d'aois slánaithe aige nó aici.

An tuismitheoir

Úsáidtear an téarma “tuismitheoir” sna treoirlínte seo de réir úsáid an fhocail san Acht Oideachais 1998, alt 2 agus san Acht Oideachais (Leas) 2000, agus is éard atá le tuiscint uaidh ná tuismitheoir, caomhnóir, tuismitheoir altrama, duine atá ag feidhmiú *in loco parentis* a bhfuil an leanbh faoina c(h)úram de réir cumhactha reachtúla nó ordú cúirte ar bith, nó duine a bhfuil leanbh uchtaithe aige/aici.

2.2 An Cúlra Dlí

Rialaíonn dhá chuid ar leith den dlí ceist sholáthar an oideachais in Éirinn do leanáí nach bhfreastalaíonn ar scoileanna aitheanta. Is iad seo a leanas na codanna sin:

- Bunreacht na hÉireann agus
- an tAcht Oideachais (Leas) 2000.

2.3 An Bunreacht

Leagtar amach i mBunreacht na hÉireann na cearta agus na dualgais atá ar an Stát maidir le hoideachas in airteagal 42 agus in airteagal 44. Tá baint ar leith ag an méid a dhearbháitear in airteagal 42:

1. Admháíonn an Stát gurb é an teaghlach is múinteoir príomha dúchasach don leanbh, agus ráthaíonn gan cur isteach ar cheart doshannta ná ar dhualgas doshannta tuistí chun oideachas de réir a n-acmhainne a chur ar fáil dá gclanna i gcúrsaí creidimh, moráltachta, intleachta, coirp agus comhdhaonnachta.
2. Tig le tuistí an t-oideachas sin a chur ar fáil dá gclanna ag baile nó i scoileanna príobháideacha nó i scoileanna a admháitear nó a bhunaítear ag an Stát.
  - 3.1 Ní cead don Stát a chur d'fhiacha ar thuistí, in aghaidh a geoinsiasa nó a rogha dleathaí, a gclann a chur ar scoileanna a bhunaítear ag an Stát nó ar aon chineál áirithe scoile a aimmnítear ag an Stát.
  - 3.2 Ach ós é an Stát caomhnóir leasa an phobail ní foláir dó, toisc cor an lae, é a dhéanamh éigeantach minimum áirithe oideachais a thabhairt do na leanáí i gcúrsaí moráltachta, intleachta agus comhdhaonnachta.
4. Ní foláir don Stát socrú a dhéanamh chun buinoideachas a bheith ar fáil in aisce, agus iarracht a dhéanamh chun cabhrú go réasúnta agus chun cur le tionscnamh oideachais idir phríobháideach agus chumannta agus, nuair is riachtanas chun leasa an phobail é, áiseanna nő fondúireachtaí eile oideachais a chur ar fáil, ag féachaint go cuí, áfach, do chearta tuistí, go mór mór maidir le múnlú na haigne i gcúrsaí creidimh is moráltachta.
5. I gcásanna neamhchoiteanna nuair a tharlaíonn, ar chúiseanna corportha nó ar chúiseanna morálta, nach bhfuil a ndualgais dá gclanna á ndéanamh ag tuistí, ní foláir don Stát, ós é an Stát caomhnóir leasa an phobail, iarracht a dhéanamh le beart oriúnnach chun ionad na dtuistí a ghlacadh, ag féachaint go cuí i gcónai, áfach, do chearta nádúrtha dochloíte an linbh.

2.4 An tAcht Oideachais (Leas) 2000

Rinneadh dlí den Acht Oideachais (Leas) 2000 an 5 Iúil 2000 agus bhí forálacha ann go mbeadh feidhm iomlán leis an Acht faoin 5 Iúil 2002. Rinne an tAcht seo na hAchtanna Freastail Scoile 1926 go dtí 1967 a aisghairm ó bhí 5 Iúil 2002 ann.²

Cuireann an tAcht Oideachais (Leas) 2000 atheagar ó bhonn ar an dlí maidir leis na cúrsaí ar fad a bhaineann le freastal scoile agus le leas leanaí san oideachas. Déantar soláthar ann do bhunú Boird Náisiúnta Leasa Oideachais. Ceann de na feidhmeanna bunúsacha atá ag an mBord sin ná a chinntíú “go bhfreastalóidh gach leanbh ar scoil aitheanta nó go bhfaighidh sé nó sí oideachas íosta áirithe ar shlá eile.”³

2.5 Clárúchán leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais

Ceann de ghnéithe lárnacha an Achta Oideachais (Leas) ná go gcaithfear leanaí atá ag fáil oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta a bheith cláraithe ag an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais. Ní mór do thuismitheoirí a chinneann go gcuirfear oideachas ar a leanbh in áit nach scoil aitheanta í clárú leis an mBord, agus ní mór don Bhord a bheith sásta go bhfuil “oideachas íosta áirithe” á fháil ag an leanbh.⁴

2.6 An próiseas measúnachta agus ról an Duine Údaraithe

Mar chuid den phróiseas clárúcháin, déanann alt 14 den acht soláthar do mheasúnacht ar an oideachas atá á chur ar fáil nó atá á bheartú don leanbh. D’fhéadfadh dhá chéim a bheith sa phróiseas sin.

De réir an Achta, déanfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais, ar dtús,

a chur faoi deara do dhuine údaraithe measúnacht a dhéanamh, i gcomhairle leis an tuismitheoir a rinne an t-iarratas, ar na nithe seo a leanas—

- (a) an t-oideachas atá á chur ar fáil, nó a bheartaítear a chur ar fáil, don leanbh,
- (b) na hábhair a úsáidtear, nó a bheartaítear a úsáid, le linn an t-oideachas sin a chur ar fáil, agus
- (c) an t-am a chaitear, nó a bheartaítear a chaitheamh, ag cur an oideachais sin ar fáil.

Is éard is aidhm leis an measúnacht seo ná a fháil amach an bhfuil nó an mbeidh an leanbh ag fáil oideachas íosta áirithe. Ní mór don duine údaraithe tuarascáil a scríobh don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais i ndiaidh dó/di an mheasúnacht a dhéanamh. Ar fháil na tuarascála don Bhord, mura bhfuil

² Seachas leanaí a bhí ag fáil oideachais i scoileanna príobháideacha, tharraingtí suntas na Roinne Oideachais agus Eolaíochta ar leanaí a raibh oideachas á fháil acu in áit seachas scoil aitheanta ar dhá bhealach san am atá thart. De réir an Achta Freastail Scoile d’fhéadfadh an Garda Siochána ná comhlacht forsheidhmiúcháin eile iarráidh ar an Roinn tuarascáil a sholáthar faoi leanbh ná leanaí ar leith nach raibh ag freastal ar scoil. Lena chois sin, d’fhéadfadh cíur iarráidh ar an Roinn tuarascáil a sholáthar mar gheall ar an oideachas a bhí á sholáthar do leanbh ná leanaí a bhain le tuismitheoirí a bhí á n-ionchúiseamh faoin Acht Freastail Scoile as gan a chur faoi deara dá leanaí freastal ar an scoil gan chuíos inaith, ar nós tinnis, mar shampla. I gcásanna den chinéil seo, rinne cigíri na Roinne scrúdú ar an oideachas a bhí á chur ar fáil don leanbh agus soláthraíodh tuarascálacha faoi mar a iarradh. Bhí feidhm leis na socrutithe seo go dtí Mí Iúil 2002.

³ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 10 (1).

⁴ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 14.

an Bord cinnte go bhfuil oideachas fosta á sholáthar nó le soláthar, is féidir leis an mBord dul ar aghaidh go dtí dara céim na measúnachta agus a chur faoi deara don Duine Údaraithe

- (i) dul isteach san áit ina bhfuil oideachas á thabhairt don leanbh agus an leanbh a fhaire agus é nó í ag fáil an oideachais atá á chur ar fáil dó nó di,
- (ii) cibé áitreabh, trealamh agus ábhair a bheidh á n-úsáid le linn oideachais a chur ar fáil don leanbh a iniúchadh, agus
- (iii) measúnacht a dhéanamh ar an leanbh, san áit sin nó i cibé áit eile is cuí leis an mBord, i dtaca lena fhorbairt nó lena forbairt intleachtúil, mhothúchánach agus phisiciúil, lena n-áireofar measúnacht ar eolas agus tuiscint an linbh ar cibé ábhair, agus ar a inniúlacht nó a hinniúlacht i cibé cleachtaí agus disciplíní, is cuí leis an duine údaraithe.⁵

Nuir a chuirtear an tuarascáil mheasúnachta faoi bhráid an Bhoird, ní mór don Bhord cuireadh a thabhairt don tuismitheoir a t(h)uairimí ina taobh a nochtadh. Ina dhiaidh sin, ní mór don Bhord a mhachnamh a dhéanamh ar na tuairimí sin (más ann dóibh) agus ar an tuarascáil mheasúnachta. Más deimhin leis an mBord go bhfuil oideachas fosta áirithe á fháil ag an leanbh cláróidh sé an leanbh, nó tá de rogha ag an mBord an leanbh a chlárú ar an gcoinnioll go dtugann an tuismitheoir gealltanás i scríbhinn go soláthrófar oideachas fosta sásúil áirithe, nó is féidir leis na mBord diúltú an leanbh a chlárú.

De réir alt 14 (7) den Acht Oideachais (Leas), is féidir leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais a chur faoi deara do Dhuine Údaraithe measúnacht a dhéanamh ar an soláthar oideachais atá á dhéanamh do leanbh cláraithe ó am go ham. Sa chás seo, ceadaítear próiseas mionathraithe measúnachta.⁶

D'fhéadfadh an Duine Údaraithe a bheith ina (h)oifigeach leasa oideachais, ina c(h)igire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta nó duine eile a bheadh ceaptha ag an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais.⁷ Tá sé i gceist go dtabharfadh na treoirlínte seo tacaíocht do Dhaoiné Údaraithe agus iad ag tabhairt faoi mheasúnacht a dhéanamh ar an soláthar oideachais do leanbh.

2.7 Oideachas fosta áirithe

Is í an cheist bhunúsach atá le freagairt nuair atá measúnacht á déanamh ar an oideachas in áit seachas scoil aitheanta ná an bhfuil oideachas fosta áirithe á fháil ag an leanbh de réir an dlí. Ní ann do shainmhíniú absalóideach ar oideachas fosta áirithe, ach déantar saothrú ná sainmhíniú feidhmeach ar an ní is oideachas fosta dá leithéid ann sa chaibidil a leanas.

⁵ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 14. Sna treoirlínte seo, úsáidfear na téarmaí *Réamh-Mheasúnacht* agus *Measúnacht Chuimsitheach* chun idirdhealú a dhéanamh idir dhá chéim na measúnachta. Tá mionsonrái breise maidir leis seo ar fáil i gcuid 5.2.

⁶ Féach na mionsonrái i gcuid 5.8.

⁷ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 14 (20) (a).

3 I dTreo Sainmhíniú ar Oideachas Íosta Áirithe

Leagtar amach sa chaibidil seo roinnt cursaí tábhachtacha a bhaineann go díreach le coincheap an oideachais iosta airithe. Eascaíonn roinnt de na cursaí seo ón dlí agus roinnt eile ó cheisteanna oideachais. Tá siad seo a leanas ar na foinsí bunreachta agus dlí a ndéantar scríodú orthu: Bunreacht na hÉireann, breithiúnas na Cúirte Uachtaráin in An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best ina ndéantar mionphlé ar an oideachas íosta áirithe, Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh, agus an tAcht Oideachais (Leas) 2000. Tarraingítear ar na foinsí bunreachta, dlí agus oideachais seo chun sainmhíniú a thabhairt ar airionna ginearálta an oideachais iosta áirithe sa chuid dheireanach den chaibidil.

3.1 An Bunreacht

Oideachas agus an Bunreacht

Leagtar amach in airteagal 42 agus airteagal 44 den Bhunreacht na cearta agus na dualgais atá ar shaoránaigh an Stáit maidir le hoideachas. Thug scríbhneoir áirithe “gréasán casta de ghaolmhaireachtaí idir tuismitheoirí, leanaí agus an Stát” ar an méid a gcuirtear síos air sna hairteagail sin.¹

De réir airteagal 42.1, ráthaíonn an Stát géilleadh do cheart agus do dhualgas tuismitheoirí

oideachas de réir a n-acmhainne a chur ar fáil dá gclanna i gcúrsaí creidimh, moráltachta, intleachta, coirp agus comhdhaonnachta.

agus dearbhaíonn airteagal 42.2

Tig le tuistí an t-oideachas sin a chur ar fáil dá gclanna ag baile nó i scoileanna príobháideacha nó i scoileanna a admhaítear nó a bhunaítear ag an Stát.

Cuireann alt eile, airteagal 42.4, de dhualgas ar an Stát “socrú a dhéanamh chun bunoideachas a bheith ar fáil in aisce.”

In ainneoin na bhforálacha sin, níl aon sainmhíniú tugtha ag an Oireachtas ar céard ba cheart a bheith i gceist le hoideachas, agus fágadh faoi na círteanna é an téarma “oideachas” a shainmhíniú i gcomhthéacs na n-airteagal seo. Is é an bhrí a bheith breithiúna áirithe as an téarma “oideachas” ná “ceann is féidir a sholáthar i scoileanna agus ní mór, mar sin, gur de chineál scolártha é.” Léirigh an Chúirt

---

¹ *Annual Review of Irish Law*, 1993, Ich. 150.

Uachtarach tuairim eile, áfach, sa bhreithiúnas a tugadh in *Ryan v. An tArd-Aighne* (1965) a shainmhínigh an t-oideachas mar seo a leanas:

Is éard atá san oideachas go bunúsach ná teagasc agus oiliúint an linbh le go mbainfeadh sé an úsáid is fearr as an gcumas dúchasach agus poitéinsiúil, coirp, meabhrach agus moráltachta atá ann.²

Admhaíodh luach an tsainmhínithe fleidhmigh seo i mbreithiúnais a rinneadh ó shin a chuir béis ar an ngá le brí níos leithne ná “de chineál scolártha” a bhaint as an oideachas.³

Oideachas iosta agus an Bunreacht

Is léir gur shamhlaigh an Bunreacht gur ról fochtarach a bheadh ag an Stát i gcúrsaí oideachais. Tá de dhualgas ar an Stát oideachas a sholáthar mar chúnamh do thuismitheoirí ach ní féidir leis iallach a chur ar leanaí freastal ar scoileanna a bhunaítear ag an Stát. Tá ról tábhachtach aige, áfach, maidir leis an leanbh a chosaint má dhéanann na tuismitheoirí faillí ina gcuid dualgas. Dearbhaíonn Airteagal 42.3.2

Ós é an Stát caomhnóir leasa an phobail ní foláir dó, toisc cor an lae, é a dhéanamh éigeantach minimum áirithe oideachais a thabhairt do na leanaí i gcúrsaí moráltachta, intleachta agus comhdhaonnachta.

Cé gur faoi na cíirteanna, i ndeireadh na dála, an dlí a chiallú i gcásanna ar leith, déanann an Bunreacht tagairt ar leith do ghnéithe “moráltachta, intleachta agus comhdhaonnachta” an oideachais atá ag teastáil. Is féidir a chur i gcás, mar sin, nach mór freastal éigin a dhéanamh ar na gnéithe sin chun an dualgas a leagtar amach in airteagal 42.3.2 a chomhlíonadh.

Ba cheart a aithint go bhfuil an t-oideachas iosta áirithe seo níos teoranta ná an t-oideachas is féidir a shamhlú le hairteagail 42.1 nó 42.4, atá plíte thuas. Tá de dhualgas ar an Stát a chinntí go bhfaigheann leanaí oideachas iosta áirithe maidir le “moráltacht, intleacht, agus comhdhaonnacht,” ach tá dualgas ar na tuismitheoirí oideachas a sholáthar maidir le “creideamh agus moráltacht, intleacht, coirp agus comhdhaonnacht.” Ní áiritear oideachas creidimh ar dhualgas an Stáit, agus is fusa é seo a thuiscint, ach is cosúil nach gcuireann an Bunreacht dualgas ar an Stát a chinntí go soláthraítear corpoideachas ach an oiread. Mar a fheicfear thíos, luaitear san Acht Oideachais (Leas) gur gné d’oideachas an linbh an corpoideachas nach mór a thuairisciú. Cé gur immhianta go soláthrófaí gníomhaíocht choirp, agus cé gur cheart easpa an tsoláthair seo ná a mhalaírt a thuairisciú, tá amhras áirithe ann i dtaobh ar chóir a cheapadh gur gné *riachtanach* den oideachas iosta áirithe gníomhaíochtaí corpoideachais.⁴

3.2 Breithiúnas na Cúirte Uachtaraí in *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best*

Ní shainmhínítear “oideachas iosta áirithe” sa Bhunreacht, agus de thoradh air sin bhí ar na cíirteanna tabhairt faoi chur síos a dhéanamh ar an ní is oideachas iosta ann. Bhí tábhacht ar leith ag baint le breithiúnas a tugadh in *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best*. Rinne an chúirt mionphlé ar cheisteanna

² Per Ó Dálaigh CJ, lch. 350, *Ryan v. An tArd-Aighne* [1965] IR. 294.

³ Per O’Hanlon J, lch. 61–62, *O’Donoghue v. An tAire Sláinte* [1996] IR. 20.

⁴ Déantar plé níos mine ar an ngné seo den Bhunreacht agus ar na himpleachtaí a leanann uaithi in Oliver Mahon, *The Principal’s Legal Handbook* (An Cumann Gairm-Oideachais in Éirinn, Baile Átha Cliath, 2002), lch. 11.

nach mór a choimeád i gcuimhne nuair atáthar ag cinneadh an bhfuil oideachas íosta áirithe á fháil ag leanbh. Bhí na nithe seo a leanas ina measc:

- Ba cheart do leanáí oideachas a fháil nach gá dul thar “oideachas íosta áirithe, moráltachta, intleachta agus comhdhaonnachta”.⁵
- Is éard atá in “oideachas íosta áirithe, moráltachta, intleachta agus comhdhaonnachta” ná “caighdeán íosta bunoideachais de chineál ginearálta ach ar cheart é a bheith oriúnach do chumas intleachta agus cumaís eile an linbh.”⁶ Chomh maith leis sin, “is éard atá san íosmhéid áirithe ná soláthar teagaisc sna hábhair sin a oireann don leanbh ar leith agus ag an am céanna nach mbainfidh ó dheiseanna an linbh sa todhcháit.⁷
- Nuair atáthar ag meas an bhfuil “oideachas íosta áirithe” á sholáthar nó nach bhfuil, is den tábhacht tosca ar leith a chur san áireamh:
  - **am:** i.e. “níor ghá go mbeadh caighdeán íosta áirithe oideachais a bhí ann sna 1940idí oriúnach sna 1990idí, agus níor ghá go mbeadh an caighdeán sna 1990idí oriúnach sa bhliain 2040.”⁸ Chomh maith leis sin, “san am atá thart, d’fhéadfadh sé gur ceapadh go raibh oideachas íosta áirithe curtha ar fáil do leanbh ar leith má bhí sé nó sí in ann léamh agus scríobh agus má bhí uimheartacht réasúnta agus breaceolas aige nó aici ar dhisciplíní eile. Ní mar sin a mheasfaí an cás anois.”⁹
  - **an teaghlach** agus an ról ar leith atá aige maidir le hoideachas leanai¹⁰
  - **acmhainn:** maidir le ceart agus dualgas na dtuismitheoirí oideachas a sholáthar dá leanáí de réir a n-acmhainne: “ní mór riachtanas a bheith san áireamh ann a chinntí go gcuirtear le poiténseal pearsanta an linbh agus nach sriantar é.”¹¹ Maidir le ceart na dtuismitheoirí oideachas a chur ar a leanáí sa bhaile: “ní féidir mí-úsáid a bhaint as chun aimhleas an linbh”¹²
  - **an leanbh,** san áireamh anseo tá: cumaís agus éagumais an linbh, “pearsantacht an linbh”, “caighdeán an oideachais bhaile atá a sholáthar” agus “freagairt an linbh ar an oideachas [baile] seo i gcomparáid lena f(h)reagairt ar pé oideachas eile a fuair nó a gheobhaidh sé/sí,” “cé acu an mbeidh drochthionchar ar an leanbh nó nach mbeidh má leanann sé/sí le hoideachas baile,” agus an gá “a chinntí nach sáraítear ceart an linbh a p(h)oitéinseal a forbairt”¹³
  - **geografaíocht:** i.e. is gá ionad geografach an teaghlachaigh a chur san áireamh¹⁴
  - **cúinsí mar atá**, i.e. “faoi mar atá cúinsí i gcoitinne, i measc an phobail,” agus tá caighdeán ginearálta an ama maidir le hoideachas i gceist anseo.¹⁵ Is féidir curaclam na bunscoile “a úsáid mar thagartharc maidir le clár oideachais bhaile a mheas. Ní féidir, áfach, é a úsáid go dolúbtha mar tháistíil ar bhunoideachas cuí.”¹⁶
  - **an mhaithreas phoiblí:** “de réir na matheasa poiblí, is tosaíocht atá i gceart an linbh oideachas íosta áirithe a fháil. Níor ghá gur ardchaighdeán oideachais a bheadh i gceist — ach is ioscraigheán éigeantach atá i gceist. Ní mór go ligfeadh an t-oideachas íosta don leanbh forbairt ó thaobh intleachta agus chomhdhaonnachta agus nach gcuirfeadh sé an leanbh faoi mhíbhuntáiste.”¹⁷

⁵ Per Barron J, lch. 75, *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* [2000] 2 IR 72.

⁶ Per Denham J, lch. 50, *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* [2000] 2 IR 17.

⁷ Barron, lch. 77.

⁸ Denham, lch. 46.

⁹ Barron, lch. 76.

¹⁰ Denham, lch. 46 agus lch. 48.

¹¹ Denham, lch. 47.

¹² Barron, lch. 76.

¹³ Barron, lch. 76 agus lch. 78.

¹⁴ Denham, lch. 46.

¹⁵ Denham, lch. 46.

¹⁶ Denham, lch. 45.

¹⁷ Denham, lch. 49-50.

- **Gaeilge:** is “fachtóir nár mhór a mheas ag cuimhneamh ar an riocht foriomlán ina bhfuil cúrsaí” an Ghaeilge.¹⁸

Ní mór a choimeád i gcuimhne go mbaineann an liosta tosca thusa le breithiúnas na Cúirte Uachtaraí i gcás ar leith, agus nár ghá gur liosta uileghabhálach atá ann. Mar shampla, d’fhéadfadh sé gur toisc thábhachtach a bheadh i gcéadteanga an linbh nuair a bheifí ag cinneadh an bhfuil leanbh ag fail oideachas íosta áirithe. Comhairlíonn an Chúirt Uachtarach go soiléir nach mór féachaint go cúramach ar thosca beachta gach cáis. Lena chois sin, má scrúdaíonn an Chúirt Uachtarach cásanna eile, d’fhéadfadh sé go ndéanfadhl na breithiúnais a thabharfaí mionchoigeartú nó leasú ar an mbreithiúnas in *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best*.

3.3 Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh

Ceara an Linbh

Shínigh Éire Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh an 30 Meán Fómhair 1990, agus dhaingnigh Éire an Coinbhinsiún an 21 Meán Fómhair 1992. Tugadh “céim dhearfach i dtreo chosaint chearta daonna gach linbh” ar an gCoinbhinsiún agus d’fhág an Stát ceangal air fein “an chosaint is mó is féidir ar cheart gach linbh a bhaint amach.”¹⁹

Ina Chéad Tuarascáil Náisiúnta maidir le cur i bhfeidhm an Choinbhinsiúin, d’admhaigh an Rialtas an méid seo a leanas maidir le hÉirinn:

go stairiúil agus go bunreachtúil, is é an teaghlaigh an t-aonad sa tsochaí a fuair cosaint ar leith,
agus is laistigh den aonad seo a cuireadh cearta leanaí san áireamh.

D’admhaigh an tuarascáil freisin gur léiriú a bhí sa Choinbhinsiún ar thuiscint atá ag forbairt gur aonán ar leith atá sa leanbh, a bhfuil cearta aige atá leithleach ón teaghlaigh. Dar leis an tuarascáil, sampla a bhí in achtú an Achta um Chúram Leanaí 1991 de:

gluaiseacht ón gcoincheap gur maoin na dtuismitheoirí atá sa leanbh agus go dtí an tuiscint gur
duine an leanbh a bhfuil cearta aige/aici de thairbhe gur leanbh é/i.²⁰

Tá baint ar leith leis an bplé faoi oideachas íosta ag dhá cheart a ndéantar cur síos orthu i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe: ceart leanaí go n-éistí lena gcuid tuairimí (a shainmhínítear in airteagal 12) agus an ceart oideachas a fháil (a shainmhínítear in airteagal 28).

An ceart oideachas a fháil

Dearbhaíonn airteagal 28 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe go bhfuil ceangal ar na stáit a shínigh an Coinbhinsiún “ceart an linbh oideachas a fháil a aithint” agus “an ceart seo a bhaint amach de réir a chéile agus ar bhonn an chomhionannais deise.”²¹ Nuair a dhéanann an t-airteagal cur síos ar an gcaoi a mbainfear é seo amach, áfach, is ar oideachas a chuirtear ar fáil i bhforais choinbhinsiúnacha oideachais

¹⁸ Barron, lch. 77 agus per Keane J, lch. 60, *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* [2000] 2 IR 51.

¹⁹ Rialtas na hÉireann, *United Nations Convention on the Rights of the Child: First National Report* (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1996), lch. 1.

²⁰ Ibid.

²¹ Is aistriúchán neamhoifigiúil ón mBéarla atá sna codanna den Choinbhinsiún ar Chearta an Linbh a ndéantar athrá sa tuarascáil seo orthu.

is mó a dhéantar trácht. Mar sin féin, tá glactha leis gur aithin na huaschúirteanna in Éirinn an ceart seo oideachas a fháil cheana fén mar cheart neamháirithe faoin mBunreacht.²²

Aidhm an oideachais

Is tábhacataí an ráiteas a sholáthraíonn airteagal 29 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le haidhm an oideachais:

Aontaíonn páirtithe Stáit go mbeidh oideachas an linbh thírithe orthu seo a leanas:

- (a) Forbairt phearsantacht, bhuanna, agus chumais intleachta agus choirp an linbh chun go mbainfí amach a bpoitínseal iomlán
- (b) Forbairt measa ar chearta an duine agus ar shaoirsí bunúsacha, agus ar na prionsabail atá cumhdaithe i gCairt na Náisiún Aontaithe
- (c) Forbairt measa ar thuismitheoirí an linbh, ar fhéiniúlacht, teanga agus luachanna chultúr an linbh, ar luachanna náisiúnta na tíre ina bhfuil cónaí ar an leanbh agus na tíre arbh as an leanbh agus ar shibhialtachtaí atá éagsúil le sibhialtacht linbh fén
- (d) Ullmhú an linbh do shaol freagrach i sochaí shaor, i spiorad na tuisceana, na síochána, na fulaingthe, chomhionannas na ngnéasanna, agus an chairdis i measc an uile phobail, ghrúpa eitnigh, náisiúnta agus creidimh agus daoine bundúchasacha
- (e) Forbairt measa ar an timpeallacht nádúrtha.

Is léir ón tagairt a dhéantar do chumais agus do bhuanna an linbh go bhfuil an-chosúlacht idir airteagal 29 (a) de Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe agus an cur chuige a lean an Chúirt Uachtarach nuair a bhí nádúr an oideachais á shainmhíniú in *Ryan v. An tArd-Aighne* chomh fada siar le 1965. Ba cheart a thabhairt faoi deara, freisin, go ndearnadh tagairt sna breithíunais a bhain leis *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best*, nuair a bhíothas ag plé choinchéap an oideachais íosta, do “chumais intleachta agus cumais eile an linbh” agus don ghá a chinntíú “go gcuirtear le poitínseal pearsanta an linbh agus nach sriantar é.”²³

Céart leanáí go n-éistí lena gcuid tuairimí

Fágann airteagal 12 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ceangal ar lucht a shínithe glór a thabhairt do leanáí sna próisis chinnteoireachta a mbíonn tionchar acu orthu:

Dearbhóidh páirtithe don leanbh atá in ann a c(h)uid tuairimí fén a chumadh go bhfuil de cheart aige/aici na tuairimí sin a chur in iúl go hoscaithe maidir le ceist ar bith a bhaineann leis an leanbh agus tabharfar aird chuí ar thuairimí an linbh de réir aois agus aibíocht an linbh.

Tugann sé seo le tuiscint nach mór do rialtais agus do ghníomhaireachtaí a bhíonn ag obair le leanáí agus le daoine óga na tuairimí agus na smaointe a chuireann leanáí in iúl a chur san áireamh nuair a bhíonn cinntí á ndéanamh a mbeidh tionchar díreach acu ar shaol na leanáí. Tá sé tugtha faoi deara ag tráchtairí gur tharla forbairtí áirithe le feidhm a thabhairt don airteagal seo i gcomhthéacs na hÉireann, ach go bhfuil an meas a léiriúdh ar an gceart, go dtí seo, teoranta. Mar sin féin, chuaigh ceart na leanáí go n-éistí lena nglór i bhfeidhm ar an Acht Oideachais 1998, a leagann síos go gcumfaí comhairlí mac léinn i scoileanna aitheanta. Lena chois sin, thaobhaigh an Straitéis Náisiúnta Leanaí (ina cuid moltaí

²² Rialtas na hÉireann, *Report of the Constitutional Review Group* (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1996), lch. 328.

²³ Per Denham J, lch. 50 agus lch. 47, *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* [2000] 2 IR. 17.

agus sa phróiseas trína foirmlíodh i) leis an bpriónsabal gur cheart do leanáí páirt ghníomhach a ghlacadh sa phróiseas cinnteoireachta.²⁴

Ceartha an teaghlaigh v. cearta an linbh

Mar a thaispeáin an Grúpa Athbhreithnithe Bhunreachtúil, áfach, ní mór plé ar bith faoi chearta an linbh a dhéanamh i bhfianaise ceisteanna a bhaineann le cothromáiocht idir cearta a bheith ag eascairt as forálacha an Bhunreachta agus as Coinhbhinsiún na Náisiún Aontaithe. Baineann na ceisteanna sin leis an gcothromáiocht idir cearta an teaghlaigh agus cearta duine ar leith den teaghlaigh, agus idir aon chosaint bhunreachtúil ar neamhspleáchas an teaghlaigh (nó cearta tuismitheoirí) agus cearta an linbh.²⁵

Mhol an Grúpa Athbhreithnithe gur cheart foráil ar leith a dhéanamh sa Bhunreacht maidir le cearta a léirdheonú do leanáí agus do thuismitheoirí, agus nuair a d'fhéadfadh na cearta seo a bheith i gcoimhlint le chéile, gurbh é leas an linbh an toisc ba thábhchactaí.²⁶ Níor gníomhaíodh de réir na moltaí seo go fóill, áfach.

Déanann dlí na hÉireann agus ciallú an dlí sin éabhlóid le himeacht aimsire agus i bhfianaise cásanna cúirte. B'fhéidir go ndéanfadh forbairtí amach anseo soiléiriú ar thionchar Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh agus comhaontuithe idirnáisiúnta eile dá leithéid ar dhlí na hÉireann. Is cosúil, áfach, go bhfuil túis áite ag cearta na dtuismitheoirí fós de réir an Bhunreachta agus

athnítéar ról an Stát maidir le leanáí atá á mí-úsáid nó á ligean i bhfaillí a chosaint, ach ní féidir é a chleachtadh ach i gcásanna eisceachtúla nuair atá teipthe ar thuismitheoirí a ndualgas i leith a leanáí a chomhlíonadh, nó nuair atá cúiseanna “práinneacha” eile ann a bhaineann le leas an linbh. Lena chois sin, ba chóir don Stát an méid is lú idirghabhála a bhfuil gá leis chun an páiste a chosaint a dhéanamh.²⁷

Oideachas íosta agus Coinhbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta an Linbh

Ar na cúiseanna seo, agus oideachas íosta áirithe á shainmhíniú sna treoirlínte seo, cuirtear béis níos mó ar na forálacha Bunreachta ná ar shainmhínithe a bhaineann le cearta an linbh mar a shainmhínítéar iad i gCoinhbhinsiún na Náisiún Aontaithe. Ar chíseanna maithe oideachais, agus ag leanúint bhreithiúnaíse na Cúirte Uachtaraí, dearbhaíonn na treoirlínte nach mór d'oideachas ar bith a bheith freagrúil d'aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanaí ar leith an linbh ach ní leagtar síos iontu aon réimse ar leith taithí oideachais, de réir mar a d'fhéadfá a thuiscent ó Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe. Aithnítear, áfach, go bhféadfadh cúrsáí athrú le himeacht aimsire, go háirithe de réir mar fhobraíonn an tuiscint ar chearta leanáí tuilleadh i ndlí na hÉireann agus de réir mar thugtar aitheantas níos mó do ghlór neamhspleách an linbh. Ba cheart é seo a chur san áireamh de réir mar a chuirtear na treoirlínte i bhfeidhm go leanúnach agus le linn aon athbhreithnithe a dhéanfar amach anseo ar na treoirlínte.

3.4 An tAcht Oideachais (Leas) 2000

Dearbhaíonn an tAcht Oideachais (Leas) 2000 ceart gach linbh sa Stát oideachas íosta áirithe a fháil. Luitéar go sainiúil san Acht gur cheart breathnú ar ghnéithe ar nós: áitreamh, trealamh agus am a

²⁴ Dympna Devine, “Voicing concerns about children’s rights and status in school” agus Richard Rose agus Michael Shevlin, “Providing opportunities and learning by encouraging voices” in Michael Shevlin agus Richard Rose (eagarthóirí), *Encouraging Voices: Respecting the Insights of Young People Who Have Been Marginalised* (An tÚdarás Náisiúnta Míchumais, Baile Átha Cliath, 2003), lgh. 36-55 agus lgh. 5-9.

²⁵ Rialtais na hÉireann, *Report of the Constitution Review Group*, lch. 330.

²⁶ Ibid., lch. 259, lch. 330, lgh. 336-7.

²⁷ William Duncan, “The constitutional protection of parental rights” in *Parenthood in Modern Society*, J M Eekelaar agus P Sarcevic (eagarthóirí), 1993, athchló in *Report of the Constitution Review Group*, lch. 617.

chaitear leis an oideachas, chomh maith le forbairt intleachtach, mhothúchánach agus fhisiciúil an linbh. Ní mór breathnú ar “eolas agus inniúlacht” an linbh “sna gnéithe sin a mheastar a bheith cuí” laistigh den chreat seo. Caithfear na forálacha sin ar fad a choimeád i gcuimhne nuair atá oideachas in áiteanna seachas scoileanna aitheanta á mheas.

3.5 Airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe

Idir fhorálacha an Bhunreachta, chiallú bhrefithiúna na Cúirte Uachtaraí in *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* agus chásanna eile, agus na riachtanais a bhaineann leis an Acht Oideachais (Leas), is féidir roinnt d’airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe a thaispeáint. Is féidir iad seo a úsáid chun éifeachtúlacht, nó easpa éifeachtúlachta, an tsoláthair a dhéantar don leanbh a mheas. Mar a léiríonn an Chúirt Uachtarach, áfach, ní mór iad a chur in oiriúint do chúinsí ar leith agus ní mór an cineál oideachais a chuirtear ar fáil in áiteanna seachas scoileanna aitheanta a choinneáil i gcuimhne nuair a bhíonn siad á gcur i bhfeidhm.

Ba cheart d’oideachas íosta áirithe

- a bheith oiriúnach d’aois, cumas, infheidhmeacht agus pearsantacht an linbh
- a bheith freagrúil do riachtanais ar leith an linbh, aird a thabhairt ar na réimsí foghlama a bhfuil suim ag an leanbh iontu, agus a chinntiú go gcuirtear lena p(h)oitéinseal pearsanta agus nach sriantar é
- aghaidh a thabhairt ar riachtanais láithreacha agus ionchasacha an linbh, i gcomhthéacs na timpeallachta cultúrtha, eacnamaíche agus sóisialta
- réimse atá réasúnta cothrom de thaithí foghlama a sholáthar, sa chaoi nach gcuirtear an oiread sin béisme ar ghné amháin den fhoghlaim go ndéantar failí ar chinn eile
- scileanna pearsanta agus sóisialta an linbh a fhorbairt agus an leanbh a ullmhú do dhualgais na saoránachta
- cur le forbairt mhorálta an linbh
- a chinntiú go bhforbraítear scileanna bunúsacha (mar a rianaítear thíos) chun an leanbh a ullmhú le páirt a ghlacadh sa tsochaí agus sa ghnáthshaol
- deiseanna a chur ar fáil don leanbh chun a c(h)umas intleachta agus a t(h)uiscint a fhorbairt.

Scileanna bunúsacha

Nuar atá coincheap an oideachais íosta áirithe á léiriú, ní mór aird a thabhairt ar na scileanna bunúsacha sin atá ag teastáil le nach bhfágfaí leanbh faoi fhíor-mhíbhuntáiste. Tá ríthábhacht ag baint le forbairt agus dul chun cinn maidir le teanga labhartha, litearthacht agus uimhearthacht do réimsí eile foghlama agus chun go bhféadfadh an leanbh páirt a ghlacadh sa tsochaí agus sa ghnáthshaol. Ní mór a choimeád i gcuimhne, áfach, nach bhfuil sna bunsileanna sin ach gné amháin d’airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe.

Ba cheart don soláthar maidir le scileanna teanga agus litearthachta

- a bheith oiriúnach d’aois agus do staid forbartha an linbh
- a bheith oiriúnach do phearsantacht, do na nithe is spéis leis an leanbh agus do chumas ginearálta an linbh

- na nithe seo a leanas a chur ar fáil, de réir chumas ginearálta an linbh:
  - sealbhú scileanna éisteachta agus labhartha (iompraíocht chuí chumarsáide briathartha agus neamhbhriathartha san áireamh)
  - léamh (forbairt stóir focal, léamhthuiscint agus líofacht léitheoireachta)
  - scríobh (gramadach, litriú agus poncaíocht de chaighdeán a chuirfeadh brí in iúl san áireamh)
- a chinntiú go bhfuil scileanna teanga béal, scileanna litearthachta, scileanna tuisceana agus scileanna sa chur in iúl á bhforbairt ag an leanbh ina c(h)éad teanga de réir a p(h)oitéinsil sa chaoi gur féidir leis/léi páirt a ghlacadh sa tsochaí agus sa ghnáthshaol.

Ba cheart don soláthar maidir le huimhearthacht

- a bheith oiriúnach d'aois agus do staid forbartha an linbh
- a bheith oiriúnach do phearsantacht, do na nithe is spéis leis an leanbh agus do chumas ginearálta an linbh
- na nithe seo a leanas a chur ar fáil, de réir chumas ginearálta an linbh:
  - uimhreas
  - oibríochtaí uimhris
  - tomhais airgid, ama, faid slí, achair, meáchain agus toillte
- a chinntiú go bhfuil tuiscint, scileanna agus eolas á bhforbairt ag an leanbh de réir a p(h)oitéinsil sa chaoi gur féidir leis/léi páirt a ghlacadh sa tsochaí agus sa ghnáthshaol.

4 Oideachas Baile agus Measúnacht Air

Pléitear sa chaibidil seo roinnt de na hairónna sainiúla a fheictear in oideachas baile agus an chaoi a gcaithfear iad seo a chur san áireamh nuair atá measúnacht á déanamh ar an soláthar oideachais atá ar fáil, nó atá beartaithe, do leanbh.

4.1 Nádúr an oideachais bhaile

Tarlaíonn oideachas baile nuair a chinneann tuismitheoir ar oideachas a chur ar a leanbh nó ar a leanaí sa bhaile, nó sa bhaile den chuid is mó. D'fhéadfadh na tuismitheoirí féin an taithí foghlama a chur ar fáil nó d'fhéadfaidís duine eile (mar shampla: gaol fásta nó teagascóir fostaithe) a chur i mbun eagrú agus sholáthar na taithí foghlama.

4.2 An gá atá ann breathnú ar ghnéithe den oideachas baile

Nuir atá Duine Údaraithe ag iarraidh a dhéanamh amach an bhfuil leanbh ag fáil oideachais íosta áirithe sa bhaile ní mór dó/di nádúr ar leith an oideachais bhaile a choimeád i gcuimhne. D'fhéadfadh sé go n-úsáidfeadh oideachasóirí baile réimse leathan cur chuige agus d'fhéadfadh go leor síobh seo a bheith neamhchoitianta san fhoghlaím agus sa teagasc coinnhisiúnach a tharlaíonn ar scoil. Tá sé rithábhachtach go n-aithneodh na daoine a bhfuil baint acu le measúnacht an tsoláthair oideachais sa bhaile nach gá go mbainfeadh na nósanna, na cleachtais agus na caighdeáin a bhíonn i bhfeidhm go coitianta san oideachas scoile leis an oideachas a chuirtear ar fáil in áiteanna seachas scoileanna aitheanta.

Feicfear saintréithe éagsúla san oideachas baile agus ní mór iad seo a choimeád i gcuimhne nuair atá measúnacht á déanamh ar an soláthar oideachais atá i bhfeidhm nó atá beartaithe don leanbh. Pléann an chaibidil seo roinnt de na saintréithe is tábhactaí.

4.3 Cúinsí ar leith gach cáis

D'fhéadfadh an-éagsúlacht a bheith le sonrú ar oideachas baile, ag brath ar chíunsí ar leith an teachláigh agus an limbh. Mar a pléadh i gcaibidil 3, chuir na cúirteanna béim ar an ngá atá ann breathnú go cúramach ar chíunsí gach cáis nuair a bhíonn measúnacht á déanamh ar éifeachtúlacht an oideachais bhaile agus ar cibé an bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar nó nach bhfuil.

4.4 Freagrácht tuismitheoirí

Glacann tuismitheoirí a chinneann ar oideachas a chur ar a leanbh in áiteanna seachas scoileanna aitheanta ról a bhfuil an-fhreagrácht agus an-tábhacht ag baint leis. Tugann siad faoi oideachas íosta áirithe a chur ar fáil dá leanbh, agus is tasc é seo a éilíonn réamhbheartú nach beag agus cur i bhfeidhm éifeachtach, chomh maith le go leor ama agus fuinnimh. Léiríonn formhór mór na dtuismitheoirí a chinneann ar oideachas den chineál seo a chur ar a leanaí an-dílseacht don phróiseas agus braitheann siad go bhfuil an-sásamh agus an-rath ag baint leis mar thaithí.

Is féidir le tuismitheoirí feidhm a bhaint as acmhainní éagsúla agus oideachas baile á sholáthar (d’fhéadfaídís seo a leanas a bheith i gceist i gcásanna áirithe: teagascóirí, sainmhúinteoirí, cúrsái comhfhareagrais, cláir oideachais ar líne, srl.). Is ar na tuismitheoirí, áfach, a thíteann an fhreagracht fhoriomlán maidir leis an oideachas a chuirtear ar fáil don leanbh. Ba cheart a thabhairt faoi deara, freisin, go gcuireann an dlí de dhualgas ar an tuismitheoir, atá ina s(h)oláthróir agus ina p(h)ríomhoideachasóir, cabhrú leis an Duine Údaraithe measúnacht ar an oideachas atá á sholáthar a chur i gcrích.

4.5 Cálíochtaí lucht soláthair oideachais

Níl sé riachtanach go mbeadh aon chálíocht ar leith ag tuismitheoirí ná ag daoine eile atá freagrach as oideachas linbh sa bhaile nó i suíomh seachas scoil aitheanta. Tá oideachasóirí baile ann nach bhfuil aon chálíocht fhoirmiúil oideachais acu ach a bhfuil an-rath ar a gcuid oibre. Baineann sé le réasún, áfach, go mbeifí ag súil go léireoidís go bhfuil an tsuim agus an cumas iontu oideachas a chur ar fáil atá oiriúnach do riachtanais an linbh atá i gceist. Ba chóir a thabhairt faoi deara, freisin, go bhféadfadh go leor deiseanna comhfhoghlama (an tuismitheoir agus an leanbh ag foghlaim le chéile) a theacht chun cinn nuair a chinneann tuismitheoir ar oideachas a chur ar a leanbh/leanaí sa bhaile.

4.6 Foghlaim agus teagasc

D’fhéadfadh réimse leathan de chur chuige teagaisc agus foghlama a bheith i bhfeidhm in oideachas in ionaid seachas scoileanna aitheanta. Is cur chuige neamhfhoirmiúil nó leath-neamhfhoirmiúil a úsáideann go leor oideachasóirí baile, trína n-úsáidtear deiseanna foghlama a thagann chun cinn le linn ghnáth-thaithí an lae ar bhealach atá an-solúbtha agus leanbhlárnoch. Is féidir le hoideachas baile den chineál seo go leor teagaisc agus foghlama aonair a éascú agus deiseanna a sholáthar d’fhoghlaim fhéinstiúrtha níos mó ná mar a tharlódh i scoileanna.

Níl cur chuige foirmiúil agus struchtúrtha ina bhfuil, mar shampla, amchlár ceachtanna agus ábhair thraigisiúnta, chomh coitianta sin ach b’fhéidir go n-úsáidfi uaireanta é. Is iad na daoine is mó a úsáideann cur chuige foirmiúil ná tuismitheoirí a thóg a leanaí as an scoil le déanaí nó leanaí atá níos sine agus a bhfuil cúrsái forordaithe á leanúint acu, b’fhéidir, agus a bhfuil scrúduithe Stáit ar bun acu. Ba chóir a thabhairt faoi deara, freisin, gur minic a athraíonn tuismitheoirí a thosaíonn le cur chuige foirmiúil go dtí ceann atá níos neamhfhoirmiúla le himeacht aimsire.

Is cuma cén modh trína ndéantar an soláthar, is iad seo a leanas na ceisteanna is tábhactaí is gá a fhreagairt: An sásáonn an cur chuige atá á úsáid riachtanais an linbh? An bhfuil ag éirí leis an bhfoghlaim? An bhfuil an leanbh, a bhfuil cumas, infheidhmeacht agus riachtanais foghlama ar leith ag baint leis nó léi, ag dul chun cinn go réasúnta?

4.7 An timpeallacht foghlama

Is féidir oideachas baile a chur ar fáil in áiteanna éagsúla. Leagann an tAcht Oideachais (Leas) síos nach mór an t-áitreabh, an trealamh agus an t-ábhar a úsáidtear a scrúdú mar chuid de Mheasúnacht Chuimsitheach. Chomh fada agus a bhaineann sé leis an measúnacht, is é “an t-áitreabh” an áit a bhfaigheann an leanbh *an chuid is mó* den oideachas. Is gnách gurb é seo baile an linbh agus an limistéar díreach timpeall ar an mbaile, ach ba cheart a choimeád i gcuimhne go bhféadfadh foghlaim tarlú ar fud an bhaile agus gur minic a chuirtear leis an bhfoghlaim sin trí thaithí a fhaightear ar chuairteanna réamhbheartaithe go dtí áiteanna inspéisíse agus go dtí ionaid ar nós leabharlann, srl.

Is gnách go dtabharfar cuairt ar an mbaile nuair atáthar i mbun measúnachta ar oideachas baile, ach b'fhéidir go rachfaí in éineacht leis an leanbh agus a t(h)uismitheoir nó a t(h)eagascóir go dtí áiteanna eile freisin. Is dócha nach mbeidh gá leis sin ach i gcorrachás agus ba cheart cuimhneamh go mbeidh méid mór fianaise ar fhorthortháí na foghlama ar fáil tríd an teaghmháil leis an leanbh.

D'fhéadfadh tuismitheoirí a thugann oideachas sa bhaile réimse leathan acmhainní agus ábhar a úsáid chun tacú leis an bhfoghlaim. D'fhéadfadh rudaí agus ábhair a úsáidtear sa ghnáthshaol a bheith i gceist chomh maith le saintrealamh, sainfhoilseacháin agus sainábhar oideachais. B'fhéidir nach mbeadh na hábhair seo ar fad le feiceáil láithreach le linn na measúnachta: b'fhéidir go mbeadh roinnt de na hacmhainní i seomraí eile sa bhaile, nó b'fhéidir go mbeadh cinn eile ar fáil ar iasachtna ón leabharlann áitiúil nó ó fhoinsí eile. Ba cheart eolas faoi na hábhair seo ar fad a lorg le linn na measúnachta.

4.8 Pleanál gníomhaíochtaí foghlama

Ní bhítear ag súil leis an oiread céanna pleanála foirmiúla agus a bhíonn i gceist, de ghnáth, i scoileanna aitheanta nuair a bhíonn oideachas á fháil ag leanaí in áiteanna seachas scoileanna aitheanta, go háirithe más é nó í an tuismitheoir atá ag soláthar an oideachais sa bhaile. Mar shampla, d'fhéadfadh na deiseanna foghlama aonair a chuireann an tuismitheoir ar fáil sa bhaile cur ar chumas an tuismitheora eolas a chur ar dhul chun cinn an linbh. D'fhéadfadh an tuismitheoir a bheith ullamh, ansin, gníomhaíochtaí a fhorbairt de réir riachtanais an linbh. Beidh roinnt pleanála de dhíth, áfach, agus ba cheart do thuismitheoirí a machnamh a dhéanamh ar cheisteanna mar iad seo a leanas:

- riachtanais foghlama an linbh agus an chaoi chun aghaidh a thabhairt orthu
- mar a fhobrófar cumais an linbh
- mar a dhéanfar bunscaleanna (teanga labhartha, litearthacht, uimhearthacht) a shealbhú agus a fhorbairt
- réimse na dtópaicí nó na n-ábhar foghlama a chuirfear ar fáil don leanbh sa ghearrthéarma agus san fhadtéarma
- mar a dhéanfar an taithí foghlama sin a sholáthar/a mhúineadh
- an méid ama a chaithfear leis an bhfoghlaim sin agus an tábhacht a bhaineann le taithí mhiniú, rialta chun foghlaim agus atreisiú éifeachtach a dheimhniú
- an chaoi le cúnamh breise a aimsiú maidir le gnéithe áirithe den fhoghlaim/teagasc, má tá gá leis.

I meagán focal, ba cheart go mbeadh tuismitheoirí in ann léiriú éigin a thabhairt ar na haidhmeanna atá acu agus ní mór dóibh a bheith cinnte faoin gcaoi a gcomhlíonfar riachtanais an oideachais íosta áirithe i gcás gach linbh.

4.9 Gníomhaíochtaí scríofa foghlama

B'fhéidir go ndéanfadh leanaí a bhfuil oideachas á fháil acu in áit seachas scoil aitheanta i bhfad níos lú oibre scríofa ná mar a dhéanfaí go coitianta i ngnáthscoil. B'fhéidir go mbeadh amhlaidh mar nach gá an oiread céanna oibre scríofa a úsáid lena chinntí go dtuigeannt leanbh an t-ábhar atá á mhúineadh nuair is foghlaim nó teagasc aonair atá i gceist (a thugann deis níos mó don leanbh agus an teagascóir ábhar a phlé de bhéal). Mar sin féin, is féidir feidhm thábhachtach a bheith le hobair scríofa chun cabhrú le leanbh inniúlacht a bhaint amach ar choinchéap nó ar scil. Lena chois sin, ní mór cuimhneamh gur gá dóthain airde a thabhairt ar fhorbairt scileanna scríofa chun go bhféadfadh an leanbh scríobh go héifeachtach chun cuspóirí éagsúla a bhaint amach.

4.10 Monatóireacht ar obair

Is cuid thábhachtach den fhoghlaim éifeachtach aiseolas agus spreagadh a thabhairt don leanbh maidir le gach gné dá f(h)oghlaim, lena n-áirítear gníomhaíochtaí scríofa foghlama. Ba cheart a thaispeáint, freisin, go n-aithnítear aon deacracht foghlama a d'fhéadfadh a bheith ag an leanbh agus go gcuirtear straitéisí cuí i bhfeidhm chun freastal ar na riachtanais foghlama sin.

D'fhéadfadh i bhfad níos lú den “mharcáil” nó den “cheartúchán” traidisiúnta a bheith le feiceáil nuair is oideachas atá i gceist a chuirtear ar fáil i suíomh seachas scoil aitheanta. B’fhéidir go mbeadh sé amhlaíd mar go mbeidh deis ag an tuismitheoir obair an pháiste a fhaire agus tuairim a nochtdadh fúithi, fadhbanna a aithint má thagann siad chun cinn agus iad seo a phlé leis an leanbh nuair atá na gníomhaíochtaí foghlama ar bun.

4.11 Taifeadadh

Is minic gur lú taifeadta a dhéantar ar na gníomhaíochtaí foghlama a chuireann na leanaí i gcrích agus gur lú an úsáid a bhaintear as ionstraimí measúnachta chun an dul chun cinn atá déanta acu a mheas nuair atá oideachas á fháil ag leanaí in áiteanna nach scoileanna aitheanta iad. Baineann tuismitheoirí áirithe úsáid as dialanna nó as modh éigin eile le taithí foghlama an linbh agus an dul chun cinn a rinneadh a thaifeadadh. Má tá a leithéid d’fhianaise ar fáil, is féidir leis a bheith úsáideach maidir leis an oideachas atá á sholáthar don pháiste a mheas. Níor chóir a cheapadh, áfach, go bhfuil fianaise dhochloíte aimsithe a léiríonn nach bhfuil an tuismitheoir feasach ar dhul chun cinn agus ar riachtanais an linbh díreach mar nach bhfuil taifeadadh foirmiúil ar fáil maidir leis an obair a cuireadh i gcrích.

4.12 Foghlaim teangacha eile

Dhearbhaigh an Chúirt Uachtarach in *An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best* gur cheart breathnú ar na deiseanna a chuirtear ar fáil le scileanna Gaeilge a shealbhú “ag cuimhneamh ar an riocht foriomlán ina bhfuil cúrsáí.” Rinne an breithiúnas seo tagairt do chás ina raibh an Ghaeilge ina dara teanga ag na foghlaimeoíri. Nuair atáthar ag meas an bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar do leanaí a bhfuil an Béarla mar mháthairtheanga acu, ba cheart féachaint cibé an bhfuil deiseanna ar fáil le Gaeilge a fhoghlaim nó nach bhfuil agus an bhfuil cúrsáí sásúil i bhfianaise chumas, infheidhmeachtaí, riachtanais, phearsantacht agus shuimeanna an linbh. Nuair is í an Ghaeilge máthairtheanga an linbh ba cheart breathnú ar na deiseanna atá ar fáil don leanbh Béarla a fhoghlaim, ag cuimhneamh ar na cúinsí ar fad a bhainneann leis an gcás.

Ba cheart breathnú ar na deiseanna atá ar fáil an mháthairtheanga a shealbhú, chomh maith le Béarla agus Gaeilge, do leanaí nach é an Béarla ná an Ghaeilge a gcéad teanga (leanáí neamhnáisiúnach, mar shampla) i gcomhthéacs chumas, infheidhmeachtaí, riachtanais, phearsantacht agus shuimeanna an linbh atá i gceist agus chuínsí foriomlána an cháis.

4.13 Comhthéacs cultúrtha

D'fhéadfadh ábhar an oideachais a mheasfaí a bheith oiriúnach a bheith éagsúil i gcásanna éagsúla, ag brath ar fhéiniúlacht chultúrtha, teanga, luachanna nó creideamh an teaghlaigh agus/nó an phobail ina bhfuil cónaí ar an leanbh agus an phobail ónar tháinig sé nó sí. Ní mór cuimhneamh ar dháláí dá leithéid nuair atá oideachas íosta á mheas.

Mar shampla, d'fhéadfadh tuismitheoir a cheapadh go bhfuil gnéithe áirithe den oideachas riachtanach nó neamhoiriúnach, ag brath ar aois agus ar ghnéas an linbh, mar gheall ar chúrsaí cultúir agus creidimh. Ní mór do Dhaoiné Údaraithe a bheith íogair maidir leis na dálaí sin nuair atá siad i mbun measúnachta agus ag cinneadh an bhfuil oideachas íosta áirithe á chur ar fáil.

4.14 Oideachas i ndiaidh tráma

B'fhéidir go gcinneadh tuismitheoirí áirithe oideachas a chur ar a leanbh sa bhaile mar gheall ar eachtra éigin a bhí trámach nó a chuir as don leanbh i scoil nó in áit éigin eile. B'fhéidir go dtógfadh sé roinnt ama ar an leanbh teacht chuige/chuici féin de thoradh an tráma nó an struis a bhainfeadh le fágáil na scoile. Más rud é gur ghá an leanbh a thógáil as an scoil go tobann, b'fhéidir go dteastódh roinnt ama ón tuismitheoir chun ullmhú dá ról nua mar oideachasóir. B'fhéidir, freisin, mar gheall ar an athrú go dtí oideachas baile, gur ghá don tuismitheoir agus don leanbh dul in oiriúint don chur chuige neamhfhoirmiúil oideachais is féidir a chleachtadh sa bhaile.

Nochtann tráchtairí áirithe an tuairim go bhféadfadh leanbh i gcás den chineál seo, is cuma cén aois é nó í, dul ar gcúl roinnt maidir le hiompraíocht, foghlaim, scileanna sóisialta, srl. go dtí go mbunaítear seasmhacht nó muinín áirithe, a ligfidh don leanbh dul chun cinn a dhéanamh arís. Braitheann méid an fhrithegnimh seo ar chineál agus ar dhéine an tráma agus ar thosca eile, ach nuair a thagann leanbh slán ó éifeacht pé tráma a tharla dó nó di, agus nuair atá muinín aige nó aici arís, is fiorshuntasach an méid dul chun cinn is féidir a dhéanamh.

B'fhéidir go gcaithfi tosca den chineál sin a chur san áireamh nuair atá soláthar an oideachais íosta áirithe á mheas. Go ginearálta, má dhéantar an mheasúnacht laistigh de thréimhse ghairid i ndiaidh don oideachas baile tosú agus más amhlaidh a tharla eachtra thrámach don leanbh, b'fhéidir gur fearr Réamh-Mheasúnacht amháin a dhéanamh ag an bpóinte sin. Cuirfear agallamh ar an tuismitheoir ach ní bheidh aon ghá teagmháil a dhéanamh leis an leanbh ná faire ar an bhfoghlaim ag tarlú. Is féidir an dara Réamh-Mheasúnacht agus, más gá, Measúnacht Chuimsitheach a dhéanamh ina dhiaidh sin.¹

Braithfidh an tréimhse ama idir an chéad Réamh-Mheasúnacht agus aon Réamh-Mheasúnacht agus Measúnacht Chuimsitheach ina dhiaidh sin ar chuínsí gach cáis ar leith. Go ginearálta, is féidir a bheith ag súil go réasúnta le fianaise éigin a léiríonn go bhfuil oideachas á chur ar fáil atá oiriúnach d'aois, d'infheidhmeacht, do phearsantacht agus do riachtanais ar leith an linbh (lena n-áirítear aon choigeartú a bhfuil gá leis mar gheall ar an eachtra thrámach, más cuí) má dhéantar an dara Réamh-Mheasúnacht agus, más gá, Measúnacht Chuimsitheach trí mhí i ndiaidh na chéad Réamh-Mheasúnachta. Cé nach bhfuil sí riachtanach, is féidir breathnú ar aon fhianaise atá ar fáil i dtuarascálacha síceolaíocha, síciatracha nó leighis nuair atá oiriúnacht an tsoláthair oideachais do riachtanais an linbh á meas.

D'fhéadfaí a mholadh go réasúnta i Réamhthuarascáil nó i dTuarascáil Chuimsitheach go ndéanfaí measúnacht eile ar an soláthar ar dháta sonraithe áirithe sa todhchaí chun go gcosnófaí ceart an linbh ar oideachas íosta. Chuirfí an chigireacht bhireise seo i gcrích de réir alt 14 (7) den Acht Oideachais (Leas), ina bhfuil foráil i dtaobh measúnachtaí tréimhsíúla ar sholáthar oideachais.²

---

¹ Féach cuid 5.2 chun mionsonraí breise a fháil faoi Réamh-Mheasúnachtaí agus Measúnachtaí Cuimsitheacha.

² Féach cuid 5.9 freisin.

5 Socrú agus Cur i gCrích Measúnachtaí

Déantar cur síos sa chaibidil seo ar na socrutithe a bhaineann le measúnachtaí a dhéanfaidh Daoine Údaraithe ar sholáthar an oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta de réir an Acharta Oideachais (Leas) 2000. Beidh na prionsabail ghníearálta agus go leor de na mionsonraí ábhartha i gcás gach Duine Údaraithe, ach déantar tagairt ar leith, freisin, do na socrutithe a bhaineann le measúnacht a chuirfeadh cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta i gcrích.

Beidh gá na socrutithe a ndéantar trácht orthu sa chaibidil a oiriúnú nuair is measúnacht i scoil neamhaitheanta (nó phríobháideach) atá i gceist. Pléitear an t-oiriúnú seo i gcaibidil 6.

5.1 Aidhm na measúnachta

Is de réir alt 14 den Acharta Oideachais (Leas) a dhéanfar iarratas maidir le measúnacht ar an soláthar oideachais atá á dhéanamh do leanbh. B'fhéidir go mbeadh an mheasúnacht ag teastáil

- mar chuid den phróiseas a bhaineann le hiarratas a dhéanamh chuig an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais nuair is mian le tuismitheoir a leanbh a chlárú mar dhuine atá ag fáil oideachais in áit seachas scoil aitheanta
nó
- mar chuid den mhonatóireacht leanúnach atá á déanamh ag an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais ar an soláthar oideachais do leanbh atá ag fáil oideachais in áit seachas scoil aitheanta.

Dearadh an próiseas measúnachta chun cúnamh a thabhairt don Bhord a mheas an bhfuil leanbh ag fáil oideachais íosta áirithe.

5.2 Dhá chéim na measúnachta

Forállann alt 14 den Acharta Oideachais (Leas) dhá chéim ar leith measúnachta. Le linn na chéad chéime, déanfaidh Duine Údaraithe an mheasúnacht ar an soláthar oideachais i gcomhairle leis an tuismitheoir. Ní gá cuairt a thabhairt ar an áit a bhfuil an t-oideachas á sholáthar ná bualadh leis an leanbh atá i gceist. B'fhéidir go mbeadh deireadh leis an bpróiseas ag an bpointe sin i gcásanna áirithe. Sa dara céim, ní mór don Duine Údaraithe cuairt a thabhairt ar an áit a bhfuil oideachas á fháil ag an leanbh agus labhairt leis nó léi.¹

---

¹ Féach cuid 2.6.

Sna treoirlínte seo úsáidtear na téarmáí *Réamh-Mheasúnacht* agus *Measúnacht Chuimsitheach* chun idirdhealú a dhéanamh idir dhá chéim seo na measúnachta:

Le linn na *Réamh-Mheasúnachta*, déanfar iad seo a leanas a mheas:

- an t-oideachas atá á sholáthar nó atá á bheartú
- na hábhair atá á n-úsáid nó a bheartaítéar a úsáid
- an t-am a chaitear nó a bheartaítéar a chaitheamh leis an oideachas.

Sa bhreis ar an méid sin, beidh siad seo a leanas i gceist le *Measúnacht Chuimsitheach*:

- dul go dtí an áit a bhfuil oideachas á fháil ag an leanbh agus faire ar an leanbh ag fáil an oideachais atá á sholáthar dó nó di
- cigireacht a dhéanamh ar an áitreabh, ar an trealamh agus ar na hábhair atá á n-úsáid chun oideachas a sholáthar don leanbh
- measúnacht a dhéanamh ar an leanbh maidir lena f(h)orbairt intleachtach, mhothúchánach agus fhisiciúil. Déanfar measúnacht, freisin, ar eolas agus ar thuiscint an linbh ar cibé ábhair, agus ar a (h)inniúlacht ar cibé cleachtaí agus disciplíní, a mheasann an Duine Údaraithe a bheith cuí.

5.3 Ról an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais

Iarratais ó thuismitheoirí maidir le clárúchán

Is dócha go mbeidh formhór na measúnachtaí ar sholáthar oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta mar thoradh ar iarratais a dhéanfaidh tuismitheoirí atá ag cur oideachais ar fáil dá bpáistí sa bhaile nó i scoil neamhaitheanta ar chlárúchán leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais. Tabharfar cuireadh don tuismitheoir ar an bhfoirm iarratais um chlárúchán (Foirm R1) eolas ábhartha a sholáthar faoi oideachas a linbh/leanáí agus éileofar toiliú an tuismitheora go ndéanfaí measúnacht. De rogha air sin, ceadóidh an fhoirm iarratais don tuismitheoir a dhearbhú go bhfuil oideachas á fháil ag a leanbh i scoil neamhaitheanta agus gur féidir soláthar oideachais an linbh a mheas san áit sin.²

Tionscnamh na measúnachta

Tá an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais freagrach as measúnacht a thionscnamh. Iarrfaidh an Bord go gcuirfeadh Duine Údaraithe an mheasúnacht i gcrích. D’fhéadfadh oifigeach leasa oideachais, cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta, nó duine eile atá údaraithe ag an mBord a bheith i gceist anseo.

Iarratas ar mheasúnacht

Seolfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais iarratas ar mheasúnacht go dtí Duine Údaraithe. Ba cheart go léireofáí go soiléir cén cineál measúnachta atá ag teastáil: Réamh-Mheasúnacht nó Measúnacht Chuimsitheach. B’fhéidir go gceapfadh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais i gcásanna áirithe go bhfuil saineolas cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta ag teastáil chun go gcuirfí measúnacht i gcrích go sásúil. Sa chás seo cuirfear ar aghaidh iarratais maidir le measúnacht ar an oideachas atá á

---

² Féach na mionsonraí breise i gcaibidil 6 mar gheall ar an bpróiseas maidir le leanáí i scoileanna neamhaitheanta.

sholáthar (nó atá beartaithe) do leanbh in áit seachas scoil aitheanta go dtí Rannóg Oideachais Speisialta 2, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, Cor na Madadh, Baile Átha Luain, Co. na hIarmhí.³

Réamhriachtanaí

Sula n-iarrtar ar Dhuine Údaraithe tabhairt faoi mheasúnacht, déanfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais na rudaí seo a leanas:

- *Faisnéis a chruinniú*

Cruinneoidh an Bord gach faisnéis atá ar fáil faoi chúlra an cháis. Beidh an fhoirm iarratais um chlárúchán, comhfheagras, tuarascálacha agus cáipéisí cuí eile san áireamh anseo. Seolfar iad seo go dtí an Duine Údaraithe (nó go dtí Rannóg Oideachais Speisialta 2 na Roinne Oideachais agus Eolaíochta) mar aon leis an iarratas le haghaidh measúnachta.

- *Toiliú an tuismitheora a fháil*

Ní mór don Bhord toiliú an tuismitheora a fháil i scríbhinn chun go bhféadfaí an mheasúnacht a dhéanamh. Is gnách go bhfaighfear an toiliú seo ag an am a dhéanann an tuismitheoir iarratas maidir le clárúchán leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais. Ba cheart cóip den fhoirm iarratais nó de cháiapéis eile a léiríonn toiliú an tuismitheora a bheith sa chomhad a sheoltar go dtí an Duine Údaraithe (nó go dtí Rannóg Oideachais Speisialta 2 na Roinne Oideachais agus Eolaíochta).

- *An áit a ndéanfar an mheasúnacht a shoiléiriú*

Braithfidh an áit a ndéanfar an mheasúnacht ar chuínsí an cháis agus ar an gcineál measúnachta atá le cur i gcrích. Rachfar i gcomhairle leis an tuismitheoir le linn na Réamh-Mheasúnachta, agus féadfar é seo a dhéanamh sa bhaile nó san áit a gcuirtear an t-oideachas ar fáil. Ní leagtar síos mar riachtanas san Acht Oideachais (Leas), áfach, go ndéanfaí an Réamh-Mheasúnacht sa bhaile nó san áit a gcuirtear an t-oideachas ar fáil.

I gcás Measúnachta Cuimsithí, forálann an tAcht Oideachais (Leas) gur cheart don Duine Údaraithe dul isteach san áit a bhfuil oideachas á fháil ag an leanbh agus breathnadhóireacht a dhéanamh ar an oideachas atá á sholáthar. Forálann alt 10 (4) agus alt 14 (5) (iii) den Acht go bhfuil de cheart ag an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais a ordú gur chóir measúnacht an linbh a chur i gcrích i “cibé áit eile is cuí leis an mBord.” Tabharfaidh an t-iarratas ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais an áit chuí le fios.

5.4 Bainteacht na Roinne Oideachais agus Eolaíochta

An ról atá ag Rannóg Oideachais Speisialta 2 laistigh den Roinn

Sa chás go n-iarrann an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais ar Fhoireann Chigireachta na Roinne Oideachais agus Eolaíochta an mheasúnacht a dhéanamh, is í Rannóg Oideachais Speisialta 2 na Roinne a ghlaicfaidh leis an iarratas. Is ag an rannóg seo atá an fhreagracht fhiorimlán laistigh den Roinn maidir le cásanna ina bhfuil oideachas á chur ar fáil do leanaí in áiteanna seachas scoileanna aitheanta. Beidh an rannóg seo i bhfeighil ar bhaint na Roinne le gach cás ón túis go dtí go dtagann deireadh leis an gcás.

---

³ Ag an am a scríobhadh é seo, agus go dtí go n-atheagraítear an Roinn Oideachais agus Eolaíochta, is ar Rannóg Oideachais Speisialta 2 atá an fhreagracht fhiorimlán maidir le gnéithe riarcháin na n-iarratas sin.

Déanfaidh an fhoireann i Rannóg Oideachais Speisialta 2 na rudaí seo a leanas:

- glacadh leis an iarratas ar thuarscáil mheasúnachta ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais, agus an t-iarratas a admháil
- glacadh leis an bhfaisnéis ar fad agus an t-ábhar ar fad faoi chúlra an cháis atá cruinnithe ag an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais
- an cás a chur faoi bhráid an Phríomhchigire Chúnta chuí
- dáta oiriúnach a shocrú don mheasúnacht, i gcomhairle leis an tuismitheoir agus leis an gcigire ainmnithe, agus an tuismitheoir a chur ar an eolas go hoifigiúil, trí litir chláraithe de ghnáth. Déanfar gach iarracht dáta atá oiriúnach don teaghlach agus do chúinsí eile an linbh a shocrú. B’fhearr go ndéanfaí an mheasúnacht le linn an ama a tharlaíonn na gníomhaíochtaí teagaisc agus foghlama de ghnáth
- idirchaidreamh leis an gcigire/na cigirí a bhfuil baint acu leis an gcás
- comhfhreagras leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais agus forais eile
- glacadh leis an Tuarascáil Mheasúnachta ón bPríomhchigire Cúnta agus í a eisiúint ar an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais
- taifead oifigiúil ar bhaint na Roinne leis an gcás a choimeád
- maoirseacht ghinearálta a dhéanamh maidir le baint na Roinne le hachomhairc agus cásanna cúirte.

Ról an Phríomhchigire Chúnta

Déanfaidh Rannóg Oideachais Speisialta 2 iarratais maidir le measúnachtaí ar oideachas in áiteanna seachas scoileanna aitheanta a chur faoi bhráid an Phríomhchigire Chúnta chuí. Aimmneoidh an Príomhchigire Cúnta cigire ar leith le bheith ina *D(h)uine Údaraithe* faoi mar a thugtear an teideal sin de réir an Achta Oideachais (Leas) 2000. Déanfar an bunchomhad, ina bhfuil an fhaisnéis chuí ar fad maidir le cúlra an cháis, a chur faoi bhráid an chigire atá chun feidhmiú mar Dhuine Údaraithe.

5.5 Duine Údaraithe

Tá an Duine Údaraithe freaghach as an measúnacht. Is é/í an Duine Údaraithe a chuirfidh an mheasúnacht i gcrích agus is é/í amháin a bheidh freaghach as an Tuarascáil Mheasúnachta.

5.6 Prionsabail ghinearálta do Dhaoine Údaraithe

Déanfar gach iarracht a bheith tuisceanach i leith na dtuismitheoirí agus na leanáí nuair atá an mheasúnacht á cur i gcrích. Nuair is cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta atá ag feidhmiú mar dhuine údaraithe, is de réir *Cód Cleachtais Proifisiúnta na Cigireachta um Mheastóireacht agus um Thuairisciú* a bheidh gaolmhaireacht an chigire le gach duine eile a bhaineann leis an gcás.

Nuair a bhíonn agallaimh agus measúnachtaí á gcur i gcrích, déanfaidh an Duine Údaraithe na rudaí seo a leanas, go háirithe:

- meas ar a chéile agus iontaoibh as a chéile a chothú idir é/í fén, an tuismitheoir/oideachasóir agus an leanbh
- cúirtéis, meas agus cothroime a léiriú i leith an tuismitheora/oideachasóra agus i leith an linbh

- a dheimhniú go riartar agallaimh agus measúnachtaí ar bhealach socair, comhoibritheach
- atmaisfear oscailteachta agus trédhearcachta a chothú ar mhaithe leis an leanbh
- íogaireacht a léiriú maidir le haon chur chuige teagaisc agus foghlama a úsáidtear chun oideachas a chur ar an leanbh
- a chinntíú gur caidreamh suaimhneach a bhíonn aige/aici leis an leanbh agus go bhfuil an caidreamh sin cabhrach don leanbh agus don tuismitheoir/oideachasóir
- faisnéis agus sonrái a chruinníú go beacht agus go comhsheasmhach, sa chaoi gur féidir measúnachtaí a bhunú ar fhianaise atá iontaofa agus cruinn
- íogaireacht a léiriú maidir leis an tuismitheoir/oideachasóir, agus cinntí a chur in iúl go soiléir, sa chaoi go gcuirtear le hinspreagadh agus le cumas foriomlán an tuismitheora/oideachasóra soláthar éifeachtach a dhéanamh maidir le hoideachas an linbh.

5.7 Réamh-Mheasúnacht a chur i gcrích

Réamh-Mheasúnacht/Agallamh

Is trí agallamh struchtúrtha ar an tuismitheoir agus, más cuí, ar dhuine ar bith eile atá freagrach as oideachas an linbh, is mó a dheántar Réamh-Mheasúnacht. Cuireann an tAcht Oideachais (Leas) de dhualgas ar an tuismitheoir, atá ina s(h)oláthróir agus ina p(h)ríomhoideachasóir, cúnamh a thabhairt don Duine Údaraithe an mheasúnacht ar an oideachas atá á chur ar fáil (nó atá beartaithe) a mheas.⁴ Ba cheart suíomh an agallaimh a bheith chomh compordach agus is féidir. Is iondúil nár chóir go mbeadh an leanbh/na leanaí i láthair ag an bpointe sin.

Glacfaidh an Duine Údaraithe treoir ó na “Prionsabail Threoracha do Dhaoine Údaraithe” i gcuid 5.6 thusa nuair atá Réamh-Mheasúnacht ar bun aige/aici. Déanfar an t-agallamh/na hagallaimh a struchtúrú de réir an Sceidil do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh a leagtar amach san Aguisín. B’fhéidir go mairfeadh an t-agallamh uair an chloig nó níos mó.

Cuspóir na Réamh-Mheasúnachta/an Agallaimh

Is éard is cuspóir don Réamh-Mheasúnacht ná an fhaisnéis chuí ar fad faoin oideachas atá á chur ar fáil nó atá beartaithe don leanbh a chruinníú. Cruinneofar faisnéis orthu seo a leanas, go háirithe:

- ainm, dáta breithe agus sonrái eile faoin leanbh/na leanaí atá i gceist (mura bhfuil na sonrái sin ar fáil cheana féin sa chomhad a sholáthair an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais)
- stair oideachais an linbh go dáta, a c(h)umas ginearálta, a riachtanais speisialta foghlama (más ann dóibh), agus na cumais agus na tallanna a bhaineann leis/léi.
- an duine nó na daoine atá ag soláthar oideachais don leanbh (nó atá beartaithe mar sholáthróirí) agus tiomantas agus cumas an duine/na ndaoine sin maidir le taithí shásúil oideachais a sholáthar don leanbh.
- an t-oideachas atá á sholáthar (nó atá bearthaithe), sonrái fúthu seo a leanas san áireamh:
  - prionsabail nó fealsúnacht ar leith ar bith atá mar bhunús leis an oideachas

---

⁴ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 14 (13) (b).

- an soláthar a dhéantar maidir le forbairt scileanna intleachta, forbairt mhorálta, shóisialta agus mhothúchánach, agus forbairt fhijsiciúil
- na modheolaíochtaí a úsáidtear
- an dul chun cinn atá déanta ag an leanbh, de réir mar a chuireann an tuismitheoir/oideachasóir síos air
- an dul chun cinn a rinneadh, de réir mar a léirítear é in obair agus/nó measúnachtaí atá déanta
- na hábhair a úsáidtear (nó atá beartaithe a úsáid)
- an t-am a chaitear (nó atá beartaithe a chaitheamh) ar oideachas, agus aon taifid ar an am a caitheadh le hoideachas roimh an measúnacht
- aon eolas ábhartha eile a bhaineann leis an oideachas atá á sholáthar.

Plé na gcinntí/na dréacht-tuarascála measúnachta leis an tuismitheoir

Nuaire a bhíonn an Réamh-Mheasúnacht/Agallamh curtha i gcrích, déanfaidh an Duine Údaraithe a c(h)inntí a phlé le tuismitheoir an linbh. I roinnt cásanna, go háirithe nuair atá sé i gceist ag an Duine Údaraithe tuairisc a thabhairt go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar, d'fhéadfá an plé seo a dhéanamh ag deireadh na Réamh-Mheasúnachta/an Agallaimh ar an tuismitheoir. I gcásanna eile, b'fhéidir go roghnódh an Duine Údaraithe dréacht-tuarascáil scríofa a ullmhú agus an méid atá inti a phlé leis an tuismitheoir ag cruinniú breise.

Ba chóir don phlé mar gheall ar chinntí an Duine Údaraithe

- aiseolas a thabhairt don tuismitheoir mar gheall ar fhorthoradh na measúnachta
- na tuismitheoirí a chur ar an eolas faoi chinntí agus faoi tháitil an Duine Údaraithe
- deis a thabhairt don tuismitheoir a t(h)uairim a thabhairt maidir le cinntí agus le táitil an Duine Údaraithe
- deiseanna a thabhairt, más gá, fricí a cheartú, míthuiscintí a shoiléiriú, agus aon eolas breise a thabhairt chun solais.

Le linn an phlé seo, ba chóir na nithe seo a leanas a léiriú go suntasach don tuismitheoir:

- tá an Duine Údaraithe freagrach as ábhar na tuarascála críochnaithe agus as na cinntí inti
- de réir alt 14 (9) den Acht Oideachais (Leas), gheobhaidh an tuismitheoir cóip den tuarascáil chríochnaithe go díreach ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais agus tabharfar cuireadh dó/di aighneachtaí a chur faoi bhráid an Bhoird faoina bhfuil scríofa sa tuarascáil.

Ullmhú agus tabhairt chun críche na tuarascála scríofa measúnachta

Chomh luath agus is féidir tar éis don Réamh-Mheasúnacht/Agallamh a bheith críochnaithe, ullmhóidh an Duine Údaraithe Tuarascáil Mheasúnachta. Déanfaidh an tuarascáil

- sonraí a sholáthar maidir leis an leanbh atá ag fail oideachais nó a bhfuil soláthar oideachais beartaithe dó/di
- sonraí a sholáthar maidir leis an tuismitheoir nó an duine eile atá ag soláthar an oideachais, nó a bhfuil sé beartaithe go soláthródh sé/sí an t-oideachas

- cur síos ar an bhfianaise a cruinníodh le linn na measúnachta
- meastóireacht a dhéanamh ar an soláthar atá ann nó atá beartaithe
- breithiúnas a thabhairt, maidir leis an oideachas atá á sholáthar/atá beartaithe, i dtaobh an bhféadfar nó nach bhféadfar a mheas gur oideachas íosta áirithe é
nó

a dhearbhú nach féidir a dhéanamh amach, ar bhonn na fianaise atá ar fáil, an oideachas íosta áirithe atá san oideachas atá á sholáthar nó beartaithe nó nach ea. Tabharfaidh an tuarascáil na cúiseanna atá leis an tátal sin go soiléir.

Beidh cúnamh sa Teimpléad don Tuarascáil ar Réamh-Mheasúnacht/Agallamh atá san Aguisín maidir le hullmhú na Tuarascála Measúnachta. Mura bhfuil sé i gceist ag an Duine Údaraithe a thuirisciú go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar, ba chóir dréacht den Tuarascáil Mheasúnachta a phlé leis an tuismitheoir sula gcuirtear an riocht críochnaithe ar an tuarascáil. Ba cheart an plé seo a dhéanamh, má tá gá leis, chomh luath agus is féidir i ndiaidh na cuairte measúnachta.

Cur i gcrích agus próiseáil na tuarascála

Tar éis don Duine Údaraithe a c(h)inní a phlé leis an tuismitheoir (nó, más gá, an dréacht-tuarascáil a phlé leis an tuismitheoir), tabharfaidh an Duine Údaraithe an Tuarascáil Mheasúnachta chun críche. Ba cheart notaí gairid a bheith sa tuarascáil chríochnaithe a thugann le fios gur pléadh na cinntí (nó an dréacht-tuarascáil, más cuí) leis an tuismitheoir.

Nuair is cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta a dhéanfaidh an mheasúnacht, is gnách go seolfar ar aghaidh an Tuarascáil Mheasúnachta go dtí an Príomhchigire Cúnta laistigh d'ocht lá is fiche i ndiaidh na measúnachta. Seolfaidh an Príomhchigire Cúnta an Tuarascáil Mheasúnachta go dtí Rannóg Oideachais Speisialta 2 chun go dtabharfaí í don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais. Seolfar Tuarascálacha Measúnachta a scríobhfaidh Daoine Údaraithe nach cigír de chuid na Roinne iad, díreach go dtí an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais laistigh d'ocht lá is fiche i ndiaidh na measúnachta. Coinneofar na tuarascálacha faoi rún agus ní bheidh siad ar fáil ach amháin do na daoine atá i dteideal an ábhair atá iontu.

5.8 Measúnacht Chuimsitheach a chur i gcrích

Beidh na rudaí seo a leanas i gceist le Measúnacht Chuimsitheach: breathnadóireacht ar an oideachas atá á sholáthar, cigireacht ar an áitreabh, ar an trealamh agus ar na hábhair atá á n-úsáid, agus measúnacht ar dhul chun cinn agus ar fhorbairt an linbh. Is gnách go n-iarrfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais go ndéanfáí Measúnacht Chuimsitheach nuair nach féidir leis an mBord a chinneadh, ar bhonn na Tuarascála Réamh-Mheasúnachta, an bhfuil leanbh ag fáil oideachais íosta áirithe nó nach bhfuil. B'fhéidir freisin go mbeadh gá leis an Measúnacht Chuimsitheach mar chuid de mhonatóireacht leanúnach an Bhoird ar an oideachas atá á chur ar fáil don leanbh.

B'fhéidir gur ghá roinnt mhaith ama a chaithreamh leis an gcineál seo measúnachta, ag brath ar na cúinsí, agus b'fhéidir, dá mba ghá, go gcaithfi cuid mhór de lá uirthi. Is fearr an mheasúnacht a dhéanamh le linn an ama a chaitear leis na gníomhaíochtaí foghlama de ghnáth.

Más gá, d'fhéadfadh an dara cuairt a bheith i gceist chun an mheasúnacht a chríochnú nó chun deiseanna a chur ar fáil le dul chun cinn a fheiceáil. Tá sé riachtanach go mbeadh an tuismitheoir i láthair do

thréimhse iomlán na cuairte (nó na gcuairteanna) measúnachta. Ba cheart tréimhsí sosa a bheith ar chlár na measúnachta, agus ba chóir iad seo a shocrú i gcomhairle leis an tuismitheoir.

Beidh treoir na bPrionsabal Treorach do Dhaoine Údaraithe, i gcuid 5.6 thusas, á leanúint ag an Duine Údaraithe ina c(h)uid oibre le linn na Measúnachta Cuimsithí. Beidh cúnamh sa Sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach san Agusín maidir le taifeadadh fianaise le linn na tréimhse breathnadóireachta agus meastóireachta. Ní mór, áfach, an sceideal a úsáid go solúbtha agus ba cheart a bheith cúramach go gcinntítear, chomh fada agus is féidir, nach gcuireann struchtúr an sceidil isteach ar na gníomhaíochtaí foghlama ná ar an idirghníomhaíocht idir an leanbh agus an Duine Údaraithe.

Breathnadóireacht ar ghníomhaíochtaí foghlama

Is cuid lárnach den Mheasúnacht Chuimsitheach an teagmháil a dhéantar leis an soláthar oideachais fén sa timpeallacht ina bhfaigheann an leanbh an t-oideachas de ghnáth. Beidh na rudaí seo a leanas i gceist: breathnadóireacht ar ghníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc, machnamh ar ghnéithe ar leith den fhoghlaim, iniúchadh ar obair a rinneadh, scrúdú ar obair scríofa, samplaí eile oibre, agus socruite maidir le monatóireacht agus le measúnacht ar dhul chun cinn an linbh. D'fhéadfadh idirghníomhaíocht idir an Duine Údaraithe agus an leanbh a bheith i gceist le linn na tréimhse breathnadóireachta seo.

Nuair a bhíonn breathnadóireacht ar siúl ag an Duine Údaraithe ar ghníomhaíochtaí foghlama i gcomhthéacs oideachais bhaile, tá sé an-tábhachtach go geoimeádfadh sé/sí na saintréithe a bhaineann le hoideachas baile a phléitear thusa i gcaibidil 4 i gcuimhne.

Cigireacht ar áitreabhdh, trealamh agus ábhair

Ba cheart breathnú, freisin, ar an trealamh, ar an ábhar agus ar an áitreabh a úsáidtear chun oideachas á chur ar fáil le linn Measúnachta Cuimsithí. Beidh go leor faisnéise faoin ngné sin den oideachas cruinnithe cheana fén le linn na Réamh-Mheasúnachta/an Agallaimh, ach ba cheart go soláthródh an bhreathnadóireacht a dhéantar ar fhoghlaim agus ar theagasc faisnéis bhreise mar gheall ar na rudaí seo a leanas: an chaoi a n-úsáidtear trealamh agus ábhair leis an leanbh, oiriúnacht an áitribh, agus an méid a chuireann an timpeallacht foghlama, i gcoitinne, le comhlíonadh riachtanais foghlama an linbh.

Measúnacht an linbh

Beidh measúnacht an Duine Údaraithe maidir le forbairt intleachtach, mhothúchánach agus fhisiciúil an linbh i gceist sa Mheasúnacht Chuimsitheach, freisin. Beidh measúnacht ar eolas agus tuiscint an linbh “ar cibé ábhair, agus ar a inniúlacht nó a hinniúlacht i cibé cleachtaí agus disciplíní is cuí leis an duine údaraithe” i gceist, freisin.⁵

Is trí idirghníomhaíocht idir an Duine Údaraithe agus an leanbh is mó a chuirfear i gcrích an chuid seo den mheasúnacht, ach is féidir faisnéis úsáideach a chruinniu, freisin, trí bhreathnadóireacht ar an leanbh nuair atá an fhoghlaim ar bun.

Comhrá neamhfhoirmiúil a bheidh i go leor den idirghníomhaíocht idir an leanbh agus an Duine Údaraithe, agus lena linn déanfaidh an Duine Údaraithe iarracht na réimsí a bhfuil suim ag an leanbh iontu a fháil amach agus an leanbh a spreagadh chun caint a dhéanamh fúthu. Tríd an gcomhrá déanfaidh an Duine Údaraithe iarracht deisceanna a chruthú don leanbh an t-eolas, an tuiscint agus na scileanna atá aige/aici a chur in iúl. Beidh a fhios ag an Duine Údaraithe gur féidir fianaise ar fhoghlaim agus ar

---

⁵ An tAcht Oideachais (Leas) 2000, alt 14 (5) (iii).

fhorbairt maidir le teanga labhartha, litearthacht, uimhearthacht agus réimsí eile den fhoghlaim a fháil trí chomhrá den sórt sin, is cuma cén t-ábhar cruinn cainte atá i gceist.

Beidh aird ag an Duine Údaraithe ar an bhfaisnéis faoi fhoghlaim an linbh a chuir an tuismitheoir/oideachasóir ar fáil agus b'fhéidir go ndéanfad sé/sí iniúchadh ar ghnéithe den fhoghlaim sin le linn an chomhrá nó trí chuireadh a thabhairt don leanbh tabhairt faoi ghníomhaíochtaí trína féidir leis/léi scileanna nó cumais áirithe a léiriú. B'fhéidir go dtiocfad moltaí maidir leis na gníomhaíochtaí sin chun cinn go nádúrtha le linn an chomhrá; i gcásanna eile d'fhéadfadh an Duine Údaraithe iad a mholadh.

Bainfear úsáid sa mheasúnacht freisin as sonrái ar bith measúnachta atá ar fáil agus breathnófar ar obair a rinne nó atá á déanamh ag an leanbh. D'fhéadfá ionstraimí/trialacha caighdeánacha measúnachta a úsáid, freisin, i gcás cuí agus má tá na tosca oiriúnach.

Plé na gcinntí nó na dréacht-tuarascála le tuismitheoir

Tar éis don Duine Údaraithe an Mheasúnacht Chuimsitheach a chríochnú, pléifidh sé/sí a c(h)inntí le tuismitheoir an linbh. I gcásanna áirithe, go háirithe má tá sé i gceist ag an Duine Údaraithe a thuairisciú go bhfuil oideachas íosta áirithe i gceist, beifear in ann an plé seo a dhéanamh ar chríochnú na tréimhse breathnádóireachta. I gcásanna eile, b'fhéidir go gcinnfeadh an Duine Údaraithe dréacht-tuarascáil scríofa a ullmhú agus a bhfuil inti a chur i láthair an tuismitheora ag cruinniú breise.

Ba chóir go ndéanfadh an plé mar gheall ar chinntí an Duine Údaraithe

- aiseolas a thabhairt don tuismitheoir maidir le forthoradh na measúnachta
- na tuismitheoirí a chur ar an eolas maidir le cinntí agus le táitil an Duine Údaraithe
- deis a thabhairt don tuismitheoir a t(h)uairim a thabhairt maidir le cinntí agus le táitil an Duine Údaraithe
- más gá, deiseanna a thabhairt earráidí i dtaobh fíricí a cheartú, míthuiscintí a shoiléiriú agus aon bhrefhaisnéis chuí a thabhairt chun solais.

Le linn an phlé seo, ba chóir na nithe seo a leanas a léiriú go suntasach don tuismitheoir:

- tá an Duine Údaraithe freagrach as ábhar na tuarascála críochnaithe agus as na cinntí inti
- de réir alt 14 (9) den Acht Oideachais (Leas), gheobhaidh an tuismitheoir cóip den tuarascáil críochnaithe go díreach ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais agus tabharfar cuireadh dó/di aighneacataí a chur faoi bhráid an Bhoird faoina bhfuil scríofa sa tuarascáil.

Dréacht-tuarascáil mheasúnachta

Chomh luath agus is féidir tar éis don Mheasúnacht Chuimsitheach a bheith críochnaithe, ullmhóidh an Duine Údaraithe Dréacht-Tuarascáil Mheasúnachta. Déanfaidh an tuarascáil

- sonrái a sholáthar maidir leis an leanbh atá ag fáil oideachais
- sonrái a sholáthar maidir leis an tuismitheoir nó an duine eile atá ag soláthar an oideachais
- cur síos ar an bhfianaise a bailíodh le linn na measúnachta agus meastóireacht a dhéanamh ar an soláthar atá ann don leanbh faoi cheannteidil ar nós:
  - an timpeallacht foghlama (lena n-áirítear na hábhair agus an t-áitreabh á úsáidtear don oideachas)

- an teagmháil foghlama (lena n-áirítear an dóigh a soláthraítear an t-oideachas agus a dtarláíonn an fhoghlaím)
  - an soláthar maidir le forbairt intleachtach an linbh (lena n-áirítear scileanna teanga, litearthacht, uimheartachacht agus réimse ar bith eile foghlama)
  - forbairt fhisiciúil
  - forbairt shóisialta agus mhothúchánach
  - forbairt mhorálta
  - socruthe maidir le monatóireacht agus measúnacht ar fhoghlaím an linbh atá i bhfeidhm, más ann dóibh
- breithiúnas a thabhairt, maidir leis an oideachas atá á sholáthar, i dtaobh ar chóir a mheas gur oideachas íosta áirithe é. Sa chás nach gceapann an Duine Údaraithe go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar, ní mór na cúiseanna atá leis an tuairim sin a leagan amach go soiléir.

Beidh cúnamh sa Teimpléad don Tuarascáil ar Mheasúnacht Chuimsitheach, atá san Aguisín, maidir le hullmhú na Tuarascála Measúnachta.

Cur i gcrích agus próiseáil na tuarascála

Tar éis don Duine Údaraithe a c(h)inntí a phlé leis an tuismitheoir (nó, más gá, an dréacht-tuarascáil a phlé leis an tuismitheoir), tabharfaidh an Duine Údaraithe an Tuarascáil Measúnachta Cuimsithí chun críche. Ba cheart nota gairid a bheith sa tuarascáil chríochnaithe a thugann le fios gur pléadh na cinntí (nó an dréacht-tuarascáil, más cuí) leis an tuismitheoir.

Nuir is cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta a dhéanfaidh an mheasúnacht, is gnách go seolfar ar aghaidh an Tuarascáil Mheasúnachta go dtí an Príomhchigire Cúnta laistigh d'ocht lá is fiche i ndiaidh na measúnachta. Seolfaidh an Príomhchigire Cúnta an Tuarascáil Mheasúnachta go dtí Rannóg Oideachais Speisialta 2 chun go dtabharfaí í don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais. Seolfar Tuarascálacha Measúnachta a scríobhfaidh Daoine Údaraithe nach cigrí de chuid na Roinne iad, díreach go dtí an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais laistigh d'ocht lá is fiche i ndiaidh na measúnachta. Coinneofar na tuarascálacha faoi rún agus ní bheidh siad ar fáil ach amháin do na daoine atá i dteideal an ábhair atá iontu.

5.9 Athruithe ar an bpróiseas measúnachta do mhonatóireacht leanúnach

B'fhéidir gur mar thoradh ar an mbuniarratas clárúcháin a thiocfadh ann d'iarratas le haghaidh measúnachta, nó b'fhéidir go mbeadh sé mar thoradh ar mhonatóireacht leanúnach an Bhórd Náisiúnta Leasa Oideachais ar sholáthar. Maidir leis an dara cás, tá foráil in alt 14 (7) den Acht Oideachais (Leas) faoi athruithe is féidir a dhéanamh ar an bpróiseas measúnachta.

Sna cásanna sin, cuirfidh an t-iarratas ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais in iúl gur mar thoradh ar mhonatóireacht leanúnach atá an mheasúnacht ag tarlú agus cuirfear in iúl, freisin, athrú ar bith atá le déanamh ar an bpróiseas measúnachta. Mar a tharlódh sa ghnáthghnás, ba cheart an dréacht-tuarascáil a phlé leis an tuismitheoir sula gcríochnaítear í agus sula gcuirtear faoi bhráid an Bhórd Náisiúnta Leasa Oideachais í.

5.10 Sábháilteacht agus leas an linbh

Tá tábhacht ar leith ag baint le sábháilteacht agus leas an linbh. Má tá aon chúis imní ag an Duine Údaraithe maidir le sábháilteacht nó leas an linbh, ba cheart dó/di na húdaráis chuí a chur ar an eolas, de réir *Treoiríntí agus Cur Chuige um Chaomhnú Páistí* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 2001) agus *Treoiríntí Náisiúnta do Chosaint agus Leas Leanaí* (An Roinn Sláinte agus Leanaí, 1999). I gcásanna eisceachtúla, b'fhéidir go gcaithfí deireadh a chur le measúnacht.

Sa bhreis ar an tuarascáil mheasúnachta, ba cheart don Duine Údaraithe ráiteas gairid a sholáthar don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais. Ba cheart don ráiteas a dhearbhú gur cuireadh tuarascáil faoin gcás faoi bhráid na n-údarás cuí, ach níor cheart go mbeadh sonraí ar bith a bhaineann leis an gcás sa ráiteas.

5.11 Achromharc faoin Acht Oideachais (Leas) 2000

Foráinn alt 15 den Acht Oideachais (Leas) gur féidir leis an Aire Oideachais agus Eolaíochta coiste achomhairc a cheapadh chun éisteacht le hachomharc i gcoinne cinnidh de chuid an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais agus chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an achomharc sin. Bheadh breitheamh de chuid na Cúirt Dúiche, cigire agus duine amháin eile ar an gcoiste. Thabharfadh an coiste cuireadh do thuismitheoir an linbh agus don Duine Údaraithe a scríobh agus sheol isteach an tuarascáil aighneachtaí a dhéanamh air maidir leis na cúrsáí a bhaineann leis an achomharc.

Is gné thábhachtach den ghnás seo gur féidir leis an gcoiste achomhairc éileamh a dhéanamh ar thuismitheoir pé riachtanais a cheapann an coiste a bheith cuí a chomhlíonadh. Má iarrtar go mbeadh cigire de chuid na Roinne Oideachais agus Eolaíochta páirteach i gcoiste den chineál sin, is í Rannóg Oideachais Speisialta 2 na Roinne a phléifidh leis an iarratas ar an gcéad dul síos.

6 Measúnachtaí i Scoileanna Neamhaitheanta

Pléann an chaibidil seo oiriúnú an phróisis chlárúcháin agus mheasúnachta chun go n-úsáidí é i gcás scoileanna neamhaitheanta. Ba chóir í a léamh in éineacht leis an gcuantas i gcaibidil 5 ar na socruithe ginearálta.

Baineann an chuid is mó de na hoiriúnuithe le hiarratais ar chlárúchán (a bhainneann le príomhoide na scoile príobháidí chomh maith leis an tuismitheoir) agus leis an bpróiseas measúnachta (a aithníonn go bhfaigheann an leanbh a c(h)uid oideachais, i gcoitinne, i gcomhluadar leanaí eile i ngriúpa nó i rang)

6.1 Scoileanna Neamhaitheanta

Tagraíonn an téarma “scoil neamhaitheanta” d’aois chineál scoile nach n-aithnítear de réir Alt 10 den Acht Oideachais 1998 agus ina soláthraítear oideachas go rialta agus go córasach do leanaí in áit seachas a mbaile.

Baineann an téarma “scoil neamhaitheanta” le héagsúlacht mhór foras. Mar shampla, b’fhéidir go gcinnfeadh tuismitheoirí ar a leanaí a chur go scoil phríobháideach nó neamhspleách a reáchtáann comhlacht (mar shampla: iontaobhas, comhlacht reiligiúnach, cumann carthanachta, fondúireacht nó cuideachta) nó duine aonair. Bunaíodh roinnt de na scoileanna príobháideacha sin chun go gcuirfí curaclam speisialta ar fáil, nó ar chúiseanna reiligiúnacha nó cultúrtha. Tá go leor scoileanna príobháideacha ag feidhmiú le blianta fada agus tá an curaclam iontu an-chosúil leis an gcuraclam i scoileanna aitheanta. Bunaíonn tuismitheoirí scoileanna neamhaitheanta eile go neamhfhoirmiúil agus b’fhéidir go gcomhoibreoidís chun oideachas a chur ar a leanaí féin agus ar leanaí daoine eile. I gcásanna áirithe, b’fhéidir go gcomhoibreodh tuismitheoirí ar feadh tréimhse chun duine a fhostú le hoideachas a sholáthar dá bpáistí.

6.2 Freagrácht maidir le soláthar

Ní mór a choimeád i gcuimhne gur ar na tuismitheoirí atá an fhreagrácht fhioriomlán maidir leis an oideachas a chuirtear ar fáil dá leanaí, is cuma céard iad na socruithe a dhéanann siad le scoil neamhaitheanta. Mar atá i gcás na dtuismitheoirí a chuireann oideachas ar a leanaí sa bhaile, tá dualgas de réir dlí ar thuismitheoirí a chuireann a leanaí go scoil neamhaitheanta cúnamh a thabhairt don Duine Údaraithe maidir le measúnacht a dhéanamh ar an oideachas atá á sholáthar.

6.3 Measúnacht ar leanaí i scoileanna neamhaitheanta

Tá foráil in alt 14 (6) den Acht Oideachais (Leas) maidir le measúnacht ar leanbh atá ina m(h)ac léinn i scoil seachas scoil aitheanta. Ba cheart a thabhairt faoi deara gurb é an t-aon aidhm atá ann nuair a dhéantar measúnacht ar an soláthar oideachais i scoil neamhaitheanta ná a fháil amach an bhfuil na leanaí sa scoil ag fáil oideachais íosta áirithe, de réir mar a shainmhínítear é sna treoirlínte seo. (**Ní cigireacht** den

chineál a dhéanfadh cigíri na Roinne Oideachais agus Eolaíochta i scoileanna aitheanta de réir alt 13 den Acht Oideachais 1998 atá sa mheasúnacht.) D'fhéadfadh aon Duine Údaraithe a cheapfadhbh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais an mheasúnacht a chur i gcrích.

Socraíodh ar aidhm theoranta na measúnachta chun nach mbeifi ag cur isteach ar chearta na dtuismitheoirí maidir le hoideachas a leanáí ach, ag an am céanna, chun go gcinnteofaí go mbeadh an dualgas atá ar an Stát a dheimhniú go bhfaigheann leanáí oideachas íosta áirithe á chomhlíonadh. Ní mór a thabhairt faoi deara nach gá aon churaclam ar leith ná modheolaíochtaí ar leith a úsáid chun go mbeadh oideachas íosta áirithe ar fáil, ná ní gá go mbeadh aon ábhair ar leith á múineadh. Lena chois sin, coimeádfar tosca teanga, cultúir agus creidimh, mar na cinn a phléitear i gcuid 4.12 agus 4.13 thuas, i gcuimhne le linn an phróisis mheasúnachta.

Déanfar na gnásanna a bhaineann le socrú agus le cur i gcrích measúnachtaí a leagtar síos i gcaibidil 5 de na treoiríntse seo a oriúinú nuair a bheidh measúnachtaí á ndéanamh i scoileanna neamhaitheanta. Déantar trácht sna codanna seo a leanas ar roinnt de na hathruiithe is tábhachtaí a d'fhéadfadh a bheith le déanamh.

6.4 Iarratas ar chlárúchán

Cuireann an tAcht Oideachais (Leas) 2000 de dhualgas ar thuismitheoirí a chinneann ar oideachas a chur ar fáil dá leanáí in áit seachas scoil aitheanta iarratas ar chlárúchán a leanáí a chur chuig an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais. Is cuma céard iad na socruithe a dhéanann na tuismitheoirí le scoil neamhaitheanta, is iad na tuismitheoirí atá freagrach as an iarratas ar chlárúchán a dhéanamh.

Nuir a chuireann tuismitheoir iarratas ar chlárúchán a linbh chuig an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais féadfaidh sé/sí a chur in iúl don Bhord go bhfuil oideachas á fháil ag an leanbh i scoil neamhaitheanta. Iarrfar ar an tuismitheoir ar an bhfoirm iarratais (Foirm R1) a t(h)oiliú a thabhairt go ndéanfaí measúnacht ar an soláthar oideachais atá ar fáil don leanbh sa scoil neamhaitheanta agus iarrfar air/uirthi sonraí a thabhairt i dtaca leis an scoil atá i gceist. Is gnách go dtabharfaidh an tuismitheoir an fhoirm iarratais do phríomhoide na scoile agus ní mór don phríomhoide cuid bhereise den fhoirm a chomhlánú. Fianaise a bheidh sa mhéid sin don Bhord go bhfuil an leanbh ag fáil oideachais, nó go bhfuiltear ag súil go bhfaighidh sé/sí oideachas gan rómhoill, sa scoil.

Is gnách gurb é/i príomhoide na scoile, atá ag feidhmiú thar ceann an tuismitheora, a chuireann an fhoirm chomhlánaithe iarratais faoi bhráid an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais. Is aon uair amháin a dhéantar iarratas den chineál sin, ach amháin sa chás go n-aistríonn an leanbh go scoil eile.

Ní mór do phríomhoide na scoile neamhaitheanta Foirm Fillte (Foirm R2) a chomhlánú freisin. Beidh na rudaí seo a leanas i gceist ar an bhfoirm: sonraí faoin scoil, an méid ama a chaitear ar oideachas (na laethanta agus na tráthanna a mbíonn an scoil ar oscailt, amchláir de ghníomháochtaí foghlama), na múinteoirí atá ag obair sa scoil, agus na leanáí atá ag freastal ar an scoil. Beidh sonraí mar gheall ar na gníomháochtaí foghlama / curaclam a sholáthraítear agus faisnéis faoi mhonatóireacht ar dhul chun cinn na scoláirí ar an bhfoirm freisin. Comhlánóidh an príomhoide an Fhoirm Fillte go bliantúil. Cuirfear faoi bhráid an Bhoird í mar aon leis na foirmeacha comhlánaithe R1 a bhaineann le gach aon leanbh nach bhfuair oideachas sa scoil cheana.

Go hachomair, mar sin, déanfar measúnacht ar sholáthar oideachais mar thoradh ar cheann díobh seo a leanas:

nuair a chuireann príomhoide scoile príobháidí Foirm chomhlánaithe Fillte (Foirm R2) faoi bhráid an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais mar aon le Foirm chomhlánaithe Iarratais (Foirm

R1) i dtaca le gach leanbh nach bhfuil cláraithe cheana mar dhuine atá ag fáil oideachais sa scoil sin

nó

monatóireacht leanúnach an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais ar sholáthar oideachais i scoil phríobháideach ina bhfuil leanaí atá cláraithe ag an mBord ag fáil oideachais.

6.5 Cur i gcrích measúnachtaí

Duine Údaraithe a chuirfidh an próiseas measúnachta i gcrích, de réir na ngnásanna a leagtar amach i gCaibidil 5 de na treoiríntí seo, ach iad a bheith oiriúnaithe de réir mar a chinneann an Duine Údaraithe agus an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais. I gcás scoile neamhaitheanta ina bhfuil líon beag leanaí ag fáil oideachais, b'fhéidir nach mbeadh móran oiriúnaithe ag teastáil. I gcás scoile atá níos mó nó níos foirmiúla, áfach, b'fhéidir go mbeadh go leor oiriúnaithe de dhíth.

B'fhéidir go mbeadh na cinn seo a leanas ar roinnt de na hoiriúnuithe a bheadh ag teastáil:

Sceidealú measúnachtaí

Déanfaidh foireann an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais nó foireann na Roinne Oideachais agus Eolaíochta measúnachtaí a sceidealú i gcomhairle leis an scoil neamhaitheanta agus leis an Duine Údaraithe. Cuirfear fógra foirmiúil scríofa go dtí an scoil maidir leis an measúnacht.

Réamh-Mheasúnacht

B'fhéidir go mbeadh Réamh-Mheasúnacht ag teastáil mar chuid den bhunphróiseas trína ndéantar clárúchán ar leanaí nó mar chuid den mhonatóireacht leanúnach ar sholáthar oideachais. Nuair atá Réamh-Mheasúnacht ar síúl i scoil neamhaitheanta, is gnách gur chóir don Duine Údaraithe agallamh a chur ar an bpriomhoide agus/nó ar mhúinteoir(i) an linbh seachas ar na tuismitheoirí. Féadfar agallamh a chur ar thuismitheoir freisin, áfach, má cheaptar gur gá.

Is éard is aidhm don Réamh-Mheasúnacht faisnéis a chruinniú ar an soláthar atá á chur ar fáil do na leanaí. Nuair a bhítear ag déanamh measúnachtaí i scoileanna neamhaitheanta, féadfar a choiméad i gcuimhne go bhfuil oideachas á fháil ag leanaí i gcomhlúadar leanaí eile i ngrúpa(i) nó i rang(anna). Mar gheall air sin, is gnách go mbainfidh an fhaisnéis a chruinnítear ag an bpointe seo leis an oideachas a sholáthraítear don ghrúpa/do na grúpaí nó don rang/do na ranganna ina bhfaigheann na leanaí a gcuid oideachais de ghnáth, agus leis an soláthar ginearálta oideachais sa scoil. Is féidir, áfach, éileamh agus tuairisciú a dhéanamh ar shonraí mar gheall ar sholáthar aonair freisin, de réir mar is gá.

Beidh cúnamh maidir le cruinniú na faisnéise atá ag teastáil le fáil sna ceisteanna agus sna ceantteidil sa sceideal do Réamh-Mheasúnacht atá san Aguisín, ach iad a oiriúnú mar is cuí. Mar a dhéantar i gcás measúnachtaí ar oideachas baile, tabharfaidh an Duine Údaraithe tuarascáil i dtaobh an gceapann sé/sí go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar do leanaí sa scoil neamhaitheanta.

Plé ar na cinntí/an dréacht-tuarascáil mheasúnachta

Ar chríochnú na Réamh-Mheasúnachta, pléifidh an Duine Údaraithe a c(h)inntí leis an bpriomhoide agus/nó le múinteoir(i) na leanaí. I gcásanna áirithe, agus go háirithe má tá sé i gceist ag an Duine Údaraithe a rá sa tuarascáil go bhfuil oideachas íosta áirithe ar fáil, beifear in ann an plé sin a dhéanamh ag deireadh na tréimhse breathnadhóireachta. I gcásanna eile, b'fhéidir go gcinnfeadh an Duine Údaraithe

ar dhréacht-tuarascáil scríofa a ullmhú agus a bhfuil inti a chur i láthair an phríomhoide agus/nó múinteoir(i) eile ag cruinniú breise. I gcásanna fioreisceachtúla d'fhéadfadh an Duine Údaraithe a c(h)inní agus/nó an dréacht-tuarascáil a phlé le tuismitheoir an linbh, má cheaptar go bhfuil gá é sin a dhéanamh.

Cur i gcrích agus próiseáil na tuarascála Réamh-Mheasúnachta

De réir alt 14 (9) den Acht Oideachais (Leas), seolfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais cóip den Tuarascáil chríochnaithe Réamh-Mheasúnachta go dtí an príomhoide, thar ceann na dtuismitheoirí. Sa chás go ndearbhaítear sa tuarascáil go gceapann an Duine Údaraithe *nach bhfuil* oideachas íosta áirithe á sholáthar do leanbh, cuirfear cóip den tuarascáil ar aghaidh go díreach go dtí gach tuismitheoir, agus tabharfar cuireadh dóibh a dtuairim maidir leis an tuarascáil a thabhairt sula ndéanann an Bord aon chinneadh maidir leis an gcás. Chomh maith le machnamh a dhéanamh ar thuairimí tuismitheoirí, is féidir leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais machnamh a dhéanamh ar thuairimí a nochtann príomhoide na scoile (atá ag feidhmiú thar ceann na dtuismitheoirí) sula ndéanann an Bord aon chinneadh maidir leis an tuarascáil.

Measúnacht Chuimsitheach

D'fhéadfadh Measúnacht Chuimsitheach a bheith ag teastáil mar nach bhfuil an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais in ann, ar bhonn na tuarascála Réamh-Mheasúnachta, cinneadh sásúil a dhéanamh maidir le hoideachas íosta áirithe a bheith nó gan a bheith á sholáthar, nó mar chuid de mhonatóireacht leanúnach. Mar a bhí i gceist i gcás na Réamh-Mheasúnachta, féadfar a choimeád i gcuimhne go bhfaigheann leanaí a gcuid oideachais i gcomhlúadar leanaí eile i ngrúpa(i) nó i rang(anna) nuair atá Measúnacht Chuimsitheach á déanamh. Sa ghnáthchás, tabharfaidh an Duine Údaraithe rudaí faoi deara agus cruinneoidh sé/sí faisnéis faoin soláthar oideachais don ghrúpa/do na grúpaí nó don rang/do na ranganna ina bhfuil oideachas á fháil ag na leanaí. Is gnách nach mbeidh measúnacht ar leanbh aonair i gceist sa Mheasúnacht.

Le linn Measúnachta Cuimsithí, déanfaidh an Duine Údaraithe na rudaí seo a leanas:

- rachaidh sé/sí isteach sa seomra ranga nó san áit eile a bhfuil oideachas á fháil ag na leanaí agus déanfaidh sé/sí breathnadóireacht ar na leanaí agus iad ag fail an oideachais atá á sholáthar
- déanfaidh sé/sí cigireacht ar an áitreabh, an trealamh agus na hábhair atá á n-úsáid i gcomhair sholáthar oideachais an linbh
- trí idirghníomhaíocht leis an ngrúpa/na grúpaí nó an rang/na ranganna ina bhfuil na leanaí ag fail an oideachais, agus trí an obair a bheidh déanta ag na leanaí a scrúdú, déanfaidh sé/sí measúnacht ar na leanaí i dtaca lena bhforbairt intleachtach, mhothúchánach agus fhisiciúil, lena n-áireofar measúnacht ar eolas agus tuiscint na leanaí ar cibé ábhair, agus ar a n-inniúlacht i cibé cleachtaí agus disciplíní, is cuí leis an Duine Údaraithe.

Nuair a bhíonn sé/sí i mbun idirghníomhaíochta leis na leanaí coimeádfaidh an Duine Údaraithe i gcuimhne na gníomhaíochtaí foghlama atá beartaithe ag na múinteoirí do na leanaí, agus an dul chun cinn atá taifeadta acu, chomh maith leis na riachtanais a bhaineann le hoideachas íosta áirithe. Beidh cúnamh sna ceisteanna agus sna ceannteidil sa sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach san Agusín, nuair a oiriúnaítear iad mar is gá, maidir le cruinniú na faisnéise atá ag teastáil. Tuairisceoidh an Duine Údaraithe faoi an gceapann sé/sí go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar do na leanaí sa scoil neamhaitheanta.

Plé ar na cinnti/an dréacht-tuarascáil mheasúnachta

Ar chríochnú na Measúnachta Cuimisithí, pléifidh an Duine Údaraithe a c(h)inntí leis an bpriomhoide agus/nó le múinteoir(i) eile an linbh. I gcásanna áirithe, agus go háirithe má tá sé i gceist ag an Duine Údaraithe a rá sa tuarascáil go bhfuil oideachas íosta áirithe ar fáil, beifear in ann an plé sin a dhéanamh ag deireadh na tréimhse breathnadóireachta. I gcásanna eile, b'fhéidir go gcinnfeadh an Duine Údaraithe ar dhréacht-tuarascáil scríofa a ullmhú agus a bhfuil inti a chur i láthair an phríomhoide agus/nó múinteoir(i) eile ag cruinniú breise. I gcásanna floreisceachtúla d'fhéadfadh an Duine Údaraithe a c(h)inntí agus/nó an dréacht-tuarascáil a phlé le tuismitheoir linbh, má cheaptar gur gá é sin a dhéanamh.

Cur i gcrích agus próiseáil na tuarascála ar Mheasúnacht Chuimsitheach

De réir alt 14 (9) den Acht Oideachais (Leas), seolfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais cóip den Tuarascáil chríochnaithe ar an Measúnacht Chuimsitheach go dtí an príomhoide, thar ceann na dtuismitheoirí. Sa chás go ndearbháitear sa tuarascáil go gceapann an Duine Údaraithe **nach bhfuil** oideachas íosta áirithe á sholáthar do leanbh, cuirfear cóip den tuarascáil ar aghaidh go díreach go dtí gach tuismitheoir, agus tabharfar cuireadh dóibh a dtuairim maidir leis an tuarascáil a thabhairt sula ndéanann an Bord aon chinneadh maidir leis an gcás. Chomh maith le machnamh a dhéanamh ar thuairimí tuismitheoirí, is féidir leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais machnamh a dhéanamh ar thuairimí a noctann príomhoide na scoile (atá ag feidhmiú thar ceann na dtuismitheoirí) sula ndéanann an Bord aon chinneadh maidir leis an tuarascáil.

6.6 Clárúchán leanaí i ndiaidh measúnachtaí

Foráiltear san Acht Oideachais (Leas) go bhféadfaidh an Bord Náisiúnta Leasa Oideachais, ar fháil tuarascála sásúla measúnachta dó faoin oideachas atá á sholáthar ag scoil neamhaitheanta, cinneadh a dhéanamh go bhfuil oideachas íosta áirithe á sholáthar ag scoil do na leanaí ar fad inti. Sa chás seo, is féidir leis an mBord Náisiúnta Leasa Oideachais glacadh le hiarratais ar chlárúchán ó thuismitheoirí leanaí eile atá sa scoil agus na leanaí sin a chlárú, fad is atá fianaise shásúil ar thinreamh in éineacht leis na hiarratais. Cuirfidh an chuid den Fhoirm Iarratais a lónfaidh an príomhoide agus an Fhoirm Tuairisceán Scoile (Foirm R.2) an fhianaise seo ar fáil. Ciallóidh sé seo nach gá measúnacht a dhéanamh gach bliain, ach beidh de riactanas ar scoil neamhaitheanta tuairisceán bliantúil a thabhairt i dtaobh na mac léinn atá ag freastal ar an scoil.

De réir alt 14 (7) den Acht Oideachais is ceadmhach don Bhord Duine Údaraithe a chur chun Réamh-Mheasúnachtaí nó Measúnachtaí Cuimisitheacha a dhéanamh ar an soláthar oideachais i scoileanna neamhaitheanta go tréimhsíúil.

6.7 Achomharc de réir an Acharta Oideachais (Leas) 2000

Mar a mhínítear i gcuid 5.11 thusas, tá forál in alt 15 den Acht Oideachais (Leas) a chuireann ar chumas an Aire Oideachais agus Eolaíochta coiste a cheapadh chun éisteacht le hachomharc i gcoinne cinnidh de chuid an Bhoird Náisiúnta Leasa Oideachais, agus cinneadh a dhéanamh maidir leis an achomharc sin.

Is ag tuismitheoirí amháin atá an ceart iarratas ar achomharc a dhéanamh (ós rud é gurb iad na tuismitheoirí, seachas scoil neamhaitheanta ar bith, atá freagrach as soláthar oideachais). Tabharfar cuireadh don tuismitheoir atá ag achomharc, agus don Duine Údaraithe a scríobh an tuarascáil atá mar chúis leis an achomharc, aighneachtaí a chur faoi bhráid an Bhoird Achomhairc mar gheall ar na cúrsáí

a bhaineann leis an achomharc. Féadfaidh an tuismitheoir fianaise ó phríomhoide na scoile neamhaitheanta a chur san áireamh ina (h)aighneacht, agus is ceadmhach don Bhord Achromhairc machnamh a dhéanamh ar an bhfianaise sin. Níl foráil ar bith san Acht, áfach, a fhágann go bhféadfaidh scoil neamhaitheanta achomharc a dhéanamh í fén.

6.8 Oideachas taobh amuigh den Stát agus cláir arna bhforordú ag an Aire

Ní mór a thabhairt faoi deara nach mbaineann na treoirlínte seo ná an próiseas measúnachta a fhoráiltear in alt 14 den Acht Oideachais (Leas) le leanaí atá ag fáil oideachais i scoileanna taobh amuigh den Stát ná le leanaí atá páirteach i gcláir oideachais, oiliúna, teagaisc nó taithí oibre arna bhforordú ag an Aire Oideachais agus Eolaíochta.

Aguisín

Sceidil Mheasúnachta agus

Teimpléid Tuarascála

Cuireann an t-aguisín seo roinnt sceideal agus teimpléad ar fáil, mar seo a leanas:

Sceideal do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh

Teimpléad don Tuarascáil ar Réamh-Mheasúnacht

Sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach

Teimpléad don Tuarascáil ar Mheasúnacht Chuimsitheach

Dearadh na sceidil agus na teimpléid seo le cúnamh a thabhairt do Dhaoine Údaraithe tabhairt faoi mheasúnachtaí ar an soláthar oideachais in áiteanna seachas scoileanna aitheanta. Beidh gá lena n-oiriúmú de réir riachtanais agus chuínsí gach cáis agus de réir mar fhaightear taithí go leanúnach ar na treoirlínte seo a chur i bhfeidhm.

An tAcht Oideachais (Leas) 2000

Measúnacht ar Oideachas in Áiteanna seachas Scoileanna Aitheanta Faoi Alt 14 den Acht

Sceideal do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh

Treoracha Ginearálta

Dearadh an sceideal seo le cúnamh a thabhairt do Dhuine Údaraithe faisnéis a chruinníú nuair a bhíonn Réamh-Mheasúnacht ar siúl aige/aici ar an soláthar oideachais atá á chur ar fáil nó atá beartaithe do leanbh. Ba cheart an Réamh-Mheasúnacht/Agallamh a dhéanamh leis an tuismitheoir (agus, más cuí, le haon duine eile atá freagrach as oideachas an linbh).

Níl sé i gceist go mbeadh na gnéithe a liostaítear sa sceideal saintreorach agus ba cheart iad a oiriúnú de réir riachtanais agus chuínsí gach cáis ar leith. Ba cheart d'úsáideoirí an-eolas a bheith acu ar a bhfuil sna *Treoiríntí Maidir le Measúnacht Oideachais in Áiteanna Seachas Scoileanna Aitheanta* sula ndéanann siad réamh-mheasúnacht. Ba cheart do Dhaoine Údaraithe aird ar leith a bheith acu ar na hairíonna ginearálta a bhaineann le hoideachas íosta áirithe de réir mar a léirítear iad i gcaibidil 3 de na treoiríntí agus ar an tsainchomhairle maidir le nádúr an oideachais bhaile agus le measúnacht air i gcaibidil 4. Is féidir comhairle faoin bpróiseas measúnachta a fháil i gcaibidil 5.

Is féidir an sceideal a oiriúnú de réir mar is gá i gcás leaná atá i scoil neamhaitheanta. Sa chás sin, ba cheart an Réamh-Mheasúnacht/Agallamh a dhéanamh leis an bpríomhoide agus/nó múinteoir(i) an linbh seachas an tuismitheoir, nó chomh maith leis an tuismitheoir.

Tugtar sainchomhairle faoi oiriúnú an phróisis mheasúnachta lena úsáid i scoileanna neamhaitheanta i gcaibidil 6 de na treoiríntí. B'fhéidir go gcoimeádfaí i gcuimhne, go háirithe, go bhfaigheann na leanaí a gcuid oideachais i gcomhlúadar leanaí eile i ngrúpa(i) nó i rang(anna). Dá bharr sin, is gnách go mbainfidh an fhaisnéis a chruinneofar ag an bpointe seo leis an oideachas atá á sholáthar don ghrúpa/do na grúpa(i) nó don rang/do na rang(anna) ina bhfaigheann na leanaí a gcuid oideachais de ghnáth, agus leis an soláthar ginearálta oideachais sa scoil. Áit a bhfuil an focal “leanbh” sa sceideal is féidir glacadh leis go dtagraíonn sé do na leanaí laistigh den rang/ghrúpa de réir mar is gá.

Ba chóir do Dhaoine Údaraithe a thabhairt faoi deara gur cheart tuairisc a thabhairt ar aon chús imní maidir le sábháilteacht agus leas an linbh do na húdaráis chuí de réir *Treoiríntí agus Cur Chuide um Chaomhnú Páistí* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 2001) agus *Treoiríntí Náisiúnta do Chosaint agus Leas Leaná* (An Roinn Sláinte agus Leaná, 1999). Ba cheart a chur in iúl don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais go bhfuil tuairisc dá leithéid déanta (ach níor cheart miesonraí ar bith faoin tuairisc a thabhairt).

AN LEANBH (I GCÁS OIDEACHAIS BHAILE)

Ainn	Uimhir PPS		
Dáta breithe	Aois ag am na measúnachta Blianta	Míonna	
Seoladh ag a ndearnadh an mheasúnacht/an t-agallamh			
Dáta na Measúnachta	Am Ó	go dtí	Dáta na measúnachta roimhe seo (dá mba ann di)

AN TUISMITHEOIR AGUS AN T-AGALLAÍ/NA HAGALLAITHE EILE (I GCÁS OIDEACHAIS BHAILE)

Ainn an tuismitheora/na dtuismitheoirí a cuireadh faoi agallamh
Ainn an duine fhásta/na ndaoine fásta eile a bhí i láthair (dá mba ann dó/di/dóibh) agus gaol an duine/na ndaoine sin leis an leanbh

MÁS I SCOIL NEAMHAITHEANTA A DHÉANTAR AN MHEASÚNACHT

Ainn na Scoile	Dáta na measúnachta	
Seoladh		
Teileafón	Facs	Ríomhphost
Uaireanta scoile	Príomhshosanna i rith an lae	An bhfuil an scoil ag feidhmiú le breis is cíug bliana? ☐ Tá ☐ Níl
Am oscailte	Ó	go dtí
Am dúnta	Ó	go dtí
Ainn an phríomhoide agus/nó an mhúinteora/na múinteoirí eile a cuireadh faoi agallamh (is gnách gur cheart agallamh a chur ar an bpriomhoide)		

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geurtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

RIACHTANAIS FOGLAMA AGUS CÚLRA OIDEACHAIS AN LINBH

Ba cheart faisnéis a lorg mar gheall orthu seo a leanas:

- aon chíis ar leith atá le deiseanna foghlama a chur ar fáil don leanbh taobh amuigh de scoil aitheanta (mar shampla: cíuseanna a bhaineann le geografaíocht, fealsúinacht, reiligiún, sláinte, círsai oideachais, srl.)
- taithí oideachais an linbh go dtí seo (mar shampla: tréimhse oideachais lasmuigh de scoil aitheanta, i scoil, srl.)
- dearcadh an tuismitheora i leith an dul chun cinn atá déanta ag an leanbh
- aon tallanna/chumais ar leith atá ag an leanbh
- aon riachtanais speisialta foghlama a bhaineann leis an leanbh
- aon mheasúnachtaí foirmiúla ábhartha a cuireadh i gcrích.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais iosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN DUINE/NA DAOINE atá AG SOLÁTHAR AN OIDEACHAIS NÓ A BHFUL SÉ BEARTAITHE GO SOLÁTHRÓDH SÉ/SÍ/SIAD AN T-OIDEACHAS

Ainm an duine _____ Gaol leis an leanbh (más ann do ghaol) _____

Ba cheart faisnéis a lorg mar gheall orthu seo a leanas:

- an deis atá ag an duine taithí oideachais a chruthú/a sholáthar don leanbh
- an t-inspreagadh atá ag an duine chun taithí oideachais a chruthú/a sholáthar don leanbh
- an gcabhráinn/an gcabhróidh aon duine eile maidir le hoideachas a sholáthar don leanbh, fiú go neamhfhoirmiúil.

Is féidir faisnéis a thaifeadadh, freisin, maidir le:

- an cúlra oideachais agus aon cháillíochtaí, tallanna ná taithí chuí atá ag an duine, má thairgeann an tuismitheoir/an t-oideachasóir an fhaisnéis sin.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN T-AM A CHAITEAR/A BHEARTAÍTEAR A CHAITHEAMH AR OIDEACHAS

Ba cheart faisnéis a lorg mar gheall orthu seo a leanas:

- an t-am a chaitear/a chaithfear ar oideachas an línbh
- an ndéantar soláthar don oideachas ar bhonn neamhiata?
- an ndéantar na gníomhaíochtaí foghlama a sceidealú nó a pháirt sceidealú de réir amchláir a leanann patrún laethiúil/seachtainiúil/míosúil?
- meastachán maidir le líon na laethanta i rith na bliana a soláthraítear/soláthrófar oideachas
- socrutha atá déanta/a dhéanfar maidir le laethanta saoire
- an gcoimeádtar, nó an gcoimeádfar, aon taifid maidir leis an am/na tréimhsí/na laethanta a chaitear le hoideachas nó le freastal ar scoil.

Ná ceaptar go bhfuil eilemint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geuirtear an eilemint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN TIMPEALLACHT FOGLAMA

Ba chóir fainnéis a lorg faoin áitreabh a úsáidtear/a bheartaítear a úsáid le haghaidh sholáthar an oideachais. Breathnaigh orthu seo a leanas:

- an áit a bhfuil/a mbeidh an chuid is mó den oideachas le cur ar fáil
- méid an spás atá/a bheidh ar fáil, troscán, srl. agus aon ghné speisialta
- aon áit taobh amuigh a d'fhéadfadh an leanbh a úsáid/a úsáidfidh an leanbh.

Ba chóir fainnéis a lorg faoin trealamh agus faoi na hábhair atá á n-úsáid/a bheartaítear a úsáid don oideachas atá á sholáthar. Breathnaigh orthu seo a leanas:

- ábhair a úsáidtear/a bheartaítear a úsáid le linn sholáthar an oideachais
- aon trealamh a úsáidtear/a úsáidfear (mar shampla, gnáthnithe laethúla, trealamh seiftithe, bréagáin, saintreamh oideachais)
- téacsleabhair, leabhair nó ábhair eile i geló (mar shampla: nuachtáin, irisleabhair, lámhleabhair) a úsáidtear/ a úsáidfear
- aon áis le saothar an linbh a thaispeáint
- rochtain ar ábhar atá/a bheidh ar iasacht ón leabharlann áitiúil nó ó fhoinsí eile.

NA GNÍOMHAÍOCHTAÍ OIDEACHAIS

Ba cheart faisnéis a lorg mar gheall ar airionna ginearálta an tsoláthair, mar shampla:

- Céard iad na príomhréimsí foghlama a chuirtear/a chuirfear ar fáil?
- Cén cineál oideachais atá/a bheidh ar fáil? Déan cur síos ar aon phrionsabail nó ar aon fhealsúinacht atá mar bhunús leis an oideachas.
- Cén machnamh atá déanta maidir le conas a dhéantar/a dhéanfar freastal ar riachtanais foghlama an limbh thar thréimhse ama? An ndéantar/ndéanfar na pleannanna a thaifeadadh?
- Cé na cineálacha cuir chuige/modhanna atá/a bheidh á n-úsáid chun foghlaim a éascú (mar shampla: foghlaim neamhspleách, cur chuige leathstruchtúrtha, foghlaim struchtúrtha, meascán díobh seo)?

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

SCILEANNA TEANGA AGUS LITEARTHACHTA

Ba chóir faisméis a lorg ar an gcaoi a bhforbraítear/a bhfuil sé i gceist go bhforbriófaí scileanna teanga an linbh (teanga labhartha agus scileanna litearthachta). Breathnaigh ar:

- an réimse scileanna a fhobráitear/a fhorbrófar
- cineálacha cuir chuige trína ndéantar/ndéanfar na scileanna seo a fhoghlaím/a mhúineadh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais iosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

UIMHEARTHACHT

Ba chóir faisnéis a lorg maidir leis an gcaoi a bhforbraítear/a bhfuil sé i gceist go bhforbrófaí scileanna uimhearthachta an linbh. Breathnaigh ar:

- an réimse scileanna agus coincheap atá/a bheidh á bhforbairt
- cineálacha cuir chuige trína ndéantar/ndéanfar na scileanna seo a fhoghlaím/a mhúineadh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

BÉARLA

Ba chóir faisméis a lorg faoin gcaoi a ndéantar/ a bhfuil sé i gceist go ndéanfaí soláthar maidir le scileanna teanga nó feasacht teanga i dtaca leis an nBéarla. Breathnaigh ar:

- an réimse scileanna a fhobráitear/a fhobrófar
- cineálacha cuir chuige trína ndéantar/ndéanfar na scileanna seo a fhoghlaím/a mhúineadh.

*Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san
áireamh sa sceideal measúnachta seo.*

RÉIMSÍ EILE FOGLAMA

Ba cheart faisnéis a lorg maidir leis an gcaoi a bhforbraítear/ a bhfuil sé i gceist go bhforbrófaí réimsí eile foghlama. I gcás gach réimse foghlama, ba cheart faisnéis a lorg maidir leo seo:

- an réimse scileanna agus coincheap a fhobráítear/a fhobrófar
- cineálacha cuir chuige trína ndéantar/ndéanfar na scileanna seo a fhoghlaím/a mhúineadh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais iosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

RÉIMSÍ EILE FOGHLAMA (*ar lean*)

Ba cheart faisnéis a lorg faoin soláthar atá á dhéanamh/a bheartaítear a dhéanamh maidir le forbairt fhisiciúil an linbh.

Ba cheart faisnéis a lorg faoin soláthar atá á dhéanamh/ a bheartaítear a dhéanamh maidir le forbairt shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta an linbh.

Ná ceaptar go bhfuil eilemint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geuirtear an eilemint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

MEASÚNACHT AGUS COIMEÁD TAIFEAD

Ba chóir faisnéis a lorg maidir le monatóireacht agus measúnacht ar dhul chun cinn. Breathnaigh ar:

- na bealaí ina bhísaigheann an leanbh aiseolas agus spreagadh maidir le foghlaim
- na bealaí ina ndéantar/ndéanfar monatóireacht/measúnacht ar dhul chun cinn an linbh
- soláthar maidir le measúnacht fhoimíúil, más ann di
- aon taifid a dhéantar/a dhéansar a choimeád maidir le dul chun cinn an linbh nó obair a cuireadh i gcrích.

Céard a mheasann an tuismitheoir/teagascóir maidir le dul chun cinn an linbh i ngach ceann de na réimsí foghlama?

- scileanna teanga (teanga labhartha agus litearthacht)
- uimhearthacht
- réimsí eile foghlama
- forbairt fhisiciúil
- forbairt shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais iosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san
áireamh sa sceideal measúnachta seo.

FAISNÉIS ÁBHARTHA EILE

An bhfuil aon fhaisnéis ábhartha eile ar mhaith leis an duine fásta a sholáthraíonn an t-oideachas go gcuirfí san áireamh í nó go ndéanfaí taifeadadh uirthi?

NÓTAÍ

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

MEASTÓIREACHT AR AN SOLÁTHAR

Iarrtar ort meastóireacht a chur ar fáil mar gheall ar an oideachas atá á sholáthar/atá beartaithe: an “oideachas íosta áirithe, morálta, intleachtach agus sóisialta” atá ann? Pléitear brí an téarma seo i gcaibidil 3 de na treoiríntse seo agus déantar trácht ar airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe i gcuid 3.7. I bhfianaise na faisnéise sin, b'fhéidir go mbeadh sé úsáideach duit nóta a dhéanamh anseo mar gheall ar na nithe seo a leanas:

- na gnéithe den soláthar a bhfuil ag éirí leo nó a bhfuil an dealramh orthu go n-éireoidh leo
- an oiread de riachtanais an linbh atá á geomhlíonadh ag an soláthar/ar dócha go geomhlíonfaidh an soláthar iad
- an bhfuil, nó an bhfuil dealramh air go mbeidh, dóthain sa soláthar?
- na gnéithe den soláthar nach bhfuil ag éirí chomh maith sin leo, nó a bhfuil an dealramh orthu nach n-éireoidh chomh maith sin leo, nó nach bhfuil ag éirí in aon chor leo, nó a bhfuil an dealramh orthu nach n-éireoidh in aon chor leo
- na cúiseanna atá agat a cheapadh nach bhfuil gnéithe áirithe den soláthar sásúil, nó go bhfuil an dealramh orthu nach mbeidh siad sásúil.

B'fhéidir gur mhaith leat do mheasúnacht orthu seo a leanas a thaifeadadh:

- an oiread agus a chomhlíonann an soláthar, nó a bhfuil an dealramh air go geomhlíonfaidh sé, riachtanais an “oideachais íosta áirithe”
- an féidir a chinneadh gur “oideachas íosta áirithe” nó nach ea atá san oideachas atá á sholáthar nó atá beartaithe?
- na cúiseanna atá le do mheasúnacht maidir leis seo
- do mholtáil maidir le bealaí chun feabhas a chur ar an soláthar oideachais.

Síniú

Dáta

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Teimpléad don Tuarascáil ar Réamh-Mheasúnacht

Dearadh an teimpléad seo chun cúnamh a thabhairt don Duine Údaraithe Tuarascáil Réamh-Mheasúnachta a scríobh faoin soláthar oideachais atá á chur ar fáil, nó beartaithe, do leanbh. Ba cheart don tuarascáil a bheith bunaithe, den chuid is mó, ar an bhfianaise a cruinníodh de réir an Sceidil do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh. Beidh na moltaí mionsonraithe ar an sceideal sin úsáideach maidir le treoir a thabhairt don Duine Údaraithe tuairisc a thabhairt de réir na gceannteideal thíos. Mar a bhí i gceist i gcás an sceidil, freisin, b'fhéidir gur ghá na ceannteidil a oiriúnú don chás ar leith.

Ábhar na tuarascála

D'fhéadfadh na rudaí seo a leanas a bheith i dTuarascáil Réamh-Mheasúnachta

1. Mionsonraí faoin leanbh a bhfuil an t-oideachas á sholáthar/beartaithe a sholáthar dó/di agus cúlra na measúnachta, iad seo a leanas san áireamh:
  - ainm, dáta breithe, seoladh baile
  - ainm an tuismitheora/na dtuismitheoirí
  - mionsonraí faoin scoil neamhaitheanta (más cuí)
  - mionsonraí faoin iarratas ar mheasúnacht a fuarthas ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais, ar a n-áirítear uimhir thagartha (más ann di), dáta, srl.
  - na foinsí fianaise ar a bhfuil an tuarascáil bunaithe, ar a n-áirítear dátaí agus amanna na n-agallamh a rinneadh agus aon fhianaise eile a úsáideadh
2. Riachtanais foghlama agus cúlra oideachais an linbh
3. Mionsonraí faoin tuismitheoir nó duine eile nó múinteoir(i) atá/atá beartaithe a bheith mar sholáthróir(i) an oideachais
4. An méid ama a chaitear/atá beartaithe a chaitheamh ar oideachas an linbh, agus an chaoi a n-úsáidtear an t-am/a bhfuil sé beartaithe an t-am a úsáid
5. An timpeallacht foghlama, mionsonraí faoi na nithe seo a leanas san áireamh:
  - an t-áitreabh atá á úsáid/atá beartaithe a úsáid don oideachas agus an timpeallacht foghlama atá á sholáthar/atá beartaithe a sholáthar
  - an trealamh agus na hábhair a úsáidtear/atá beartaithe a úsáid
6. Mionsonraí faoin oideachas a sholáthraítear/atá beartaithe a sholáthar, ar a n-áirítear:
  - An machnamh a rinneadh mar gheall ar riachtanais foghlama an linbh agus an chaoi a gcomhlíonfar iad sin, aon phleanáil atá déanta, agus aon taifid atá ar fáil maidir leis an bpleanáil sin
  - na cineálacha cuir chuige /modhanna a úsáidtear agus aon phrionsabail nó fealsúnachta ar leith atá mar bhunús leo
  - an soláthar a dhéantar maidir le forbairt na nithe seo a leanas: scileanna labhartha agus litearthachta teanga, uimhearthacht, Béarla, aon réimsí eile foghlama, agus forbairt fhisiciúil, shóisialta, mhothúchánach, agus mhorálta

7. Mar a dhéantar/a dhéanfar monatóireacht ar dhul chun cinn an linbh, mionsonraí faoi aon mheasúnacht a úsáidtear nó atá beartaithe, agus tuairim an tuismitheora/an mhúinteora maidir leis an dul chun cinn a rinne an leanbh go dtí seo
8. Aon fhaisnéis ábhartha eile
9. Meastóireacht ar an soláthar oideachais atá á dhéanamh nó beartaithe
10. Nótá gairid ina ndearbhaítear gur pléadh cinntí na measúnachta agus/nó an dréacht-tuarascáil mheasúnachta leis an tuismitheoir
11. An tátal a baineadh maidir le hoideachas íosta áirithe

Déanfaidh an chuid seo, bunaithe ar an bhfianaise ar tugadh breac-chuntas uirthi sna codanna den tuarascáil a tháinig roimhe seo,

- breithiúnas a thabhairt maidir leis an oideachas a sholáthraítear/atá beartaithe, i dtaobh an féidir a mheas gur oideachas íosta áirithe é
nó
- a dhearbhú nach féidir a chinneadh, ar bhonn na fianaise atá ar fáil, cibé acu an bhféadfáir nó nach bhféadfáir a mheas gur oideachas íosta áirithe atá san oideachas atá á sholáthar/beartaithe.

Tabharfaidh an tuarascáil na cúiseanna atá leis an tátal sin go soiléir agus síneoidh an Duine Údaraithe an tuarascáil.

An tAcht Oideachais (Leas) 2000

Measúnacht ar Oideachas in Áiteanna seachas Scoileanna Aitheanta Faoi Alt 14 den Acht

Sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach Treoracha Ginearálta

Dearadh an sceideal seo le cúnamh a thabhairt do Dhuine Údaraithe faisinéis a chruinniú nuair a bhíonn Measúnacht Chuimsitheach ar siúl aige/aici ar an soláthar oideachais atá á chur ar fáil do leanbh. Níor chóir é a úsáid ach amháin nuair atá an Sceideal do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh curtha i gcrích. Ba cheart an Mheasúnacht Chuimsitheach a dhéanamh i láthair an tuismitheora (agus/nó aon duine eile atá freagrach as oideachas an linbh, más cuí). I gcás scoileanna neamhaitheanta, déanfar an mheasúnacht i láthair mhúinteoir(i) na leanaí.

Níl sé i gceist go mbeadh na gnéithe a liostaítear sa sceideal saintreorach agus ba cheart iad a oiriúnú de réir riachtanais agus chuínsí gach cáis ar leith. Ba cheart d'úsáideoirí an-eolas a bheith acu ar a bhfuil sna *Treoiríntí Maidir le Measúnacht Oideachais in Áiteanna Seachas Scoileanna Aitheanta* sula ndéanann siad Measúnacht Chuimsitheach. Ba cheart do Dhaoine Údaraithe aird ar leith a bheith acu ar na hairíonna ginearálta a bhaineann le hoideachas íosta áirithe de réir mar a léirítear iad i gcaibidil 3 de na treoiríntí agus ar an tsainchomhairle maidir le nádúr an oideachais bhaile agus le measúnacht air i gcaibidil 4. Is féidir comhairle faoin bpróiseas measúnachta a fháil i gcaibidil 5.

Is féidir an sceideal a oiriúnú de réir mar is gá i gcás leanaí atá i scoil neamhaitheanta. Tugtar sainchomhairle faoi oiriúnú an phróisis mheasúnachta lena úsáid i scoileanna neamhaitheanta i gcaibidil 6 de na treoiríntí. B'fhéidir go gcoimeádfái i gcuimhne sa mheasúnacht, go háirithe, go bhfaigheann na leanaí a gcuid oideachais i gcomhlúadar leanaí eile ingrúpa(i) nó i rang(anna). Dá bharr sin, is gnách go mbainfidh an fhaisnéis a chruinneofar ag an bpóinte seo leis an oideachas atá á sholáthar don ghrúpa/do na grúpa(i) nó don rang/do na ranganna ina bhfaigheann na leanaí a gcuid oideachais de ghnáth, agus leis an soláthar ginearálta oideachais sa scoil. Áit a bhfuil an focal “leanbh” sa sceideal is féidir glacadh leis go dtagraíonn sé do na leanaí laistigh den rang/ghrúpa nó de na ranganna/grúpaí de réir mar is gá.

Ba chóir do Dhaoine Údaraithe a thabhairt faoi deara gur cheart tuairisc a thabhairt ar aon chuíis imní maidir le sábháilteacht agus leas an linbh do na húdaráis chuí de réir *Treoiríntí agus Cur Chuige um Chaomhnú Páistí* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 2001) agus *Treoiríntí Náisiúnta do Chosaint agus Leas Leanaí*, (An Roinn Sláinte agus Leanaí, 1999). Ba cheart a chur in iúl don Bhord Náisiúnta Leasa Oideachais go bhfuil tuairisc dá leithéid déanta (ach níor cheart mionsonraí ar bith faoin tuairisc a thabhairt).

AN LEANBH (I GCÁS OIDEACHAIS BHAILE)

Ainn	Uimhir PSP	
Dáta breithe	Aois ag am na measúnachta Blianta	Míonna
Seoladh ag a ndearnadh an mheasúnacht/an t-agallamh		
Dáta na Measúnachta	Am Ó	go dtí

**AN TUISMITHEOIR AGUS AN T-AGALLAÍ/NA HAGALLAITHE EILE
(I GCÁS OIDEACHAIS BHAILE)**

Ainn an tuismitheora/na dtuismitheoirí a cuireadh faoi agallamh
Ainn an duine fhásta/na ndaoine fásta eile a bhí i láthair (dá mba ann dó/dí/ dóibh) agus gaol an duine/na ndaoine sin leis an leanbh

MÁS I SCOIL NEAMHAITHEANTA A DHÉANTAR AN MHEASÚNACHT

Is féidir sceideal measúnachta a úsáid le linn na breathnadhóireachta ar gach grúpa nó rang, más cuí

Ainn na scoile	Dáta na measúnachta		
Seoladh	Am Ó		
Grúpa nó rang a ndearnadh breathnadhóireacht air	Ainn an mhúinteora	Líon na leanaí ar an rolla	Líon na leanaí a bhí i láthair
Gníomhaíochtaí foghlama a bhí ar bun le linn na tréimhse breathnadhóireachta			

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN TIMPEALLACHT FOGLAMA

Déan cur síos ar an timpeallacht foghlama a cuireadh ar fáil. Breathnaigh ar ghnéithe mar iad seo a leanas:

- an suíomh agus an timpeallacht fhisiciúil
- an teacht a bhí ar bo(i)rd, cathaoir(eacha) agus troscán eile, agus an úsáid a baineadh astu
- na hábhair agus trealamh eile, mar shampla: trealamh seifitithe, áiseanna amhairc, rochtain ar ríomhaire, fístaifeadán, teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide, srl.
- an teacht a bhí ar leabhair oiriúnacha, téacsleabhair, foclóirí, ábhair thagartha, agus ábhair chlóite/ghrafacha eile agus an úsáid a baineadh astu
- oiriúnacht ghinearálta an milieu/na timpeallachta maidir le foghlaim an linbh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN TEAGMHÁIL FOGLAMA

Déan cur síos ar an idirghníomhú idir an t-oideachasóir agus an leanbh, agus cuimhne á coimeád ar aois, cumas, infsheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh. Breathnaigh ar ghnéithe mar iad seo a leanas:

- an bealach ina ndéanann an tuismitheoir/teagascóir iarracht eolas, scileanna agus dearcadh an linbh a fhorbairt
- na cineálacha cuir chuige/modhanna a úsáidtear chun foghlaim a éascú (mar shampla: foghlaim neamhspleách, cur chuige leathstruchtúrtha, foghlaim struchtúrtha, meascán diobh seo)
- na bealaí ina n-úsáidtear trealamh agus ábhair chun cabhrú leis an leanbh foghlaim a dhéanamh
- forbairt na taithí foghlama, mar shampla: mar a dhéantar foghlaim an linbh a fhorbairt, a fhairsingiú agus a atreisiú
- caighdeán an idirghníomhaithe idir an tuismitheoir/teagascóir agus an leanbh.

Déan cur síos ar éifeachtacht fhoghlaim an linbh, agus aois, cumas, infsheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh á gcur san áireamh. Breathnaigh ar ghnéithe ar nós:

- dúthracht oibre
- inspreagadh agus leibhéal rannpháirtfochta san fhoghlaim
- aigne a dhíriú ar an bhfoghlaim, suim agus frithghníomh
- ionpairocht agus scileanna sóisialta
- misneach.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

AN TAITHÍ OIDEACHAIS

Forbairt intleachtach

SCILEANNA TEANGA — TEANGA LABHARTHA

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais agus an taithí foghlama maidir le scileanna teanga labhartha, agus aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh á geur san áireamh. Breathnaigh ar:

- an bealach ina bhforbraítear scileanna teanga labhartha (iompraiocht bhriathartha agus neamhbhriathartha san áireamh), agus na deiseanna a bhíonn ann i bhfoghlaim neamhfhoirmíúil san áireamh
- cumas an linbh cumarsáid labhartha a dhéanamh (tuiscint ar iarratais, freagairt chiallmar ar cheisteanna, cumas plé a dhéanamh)
- toilteanas agus cumas an linbh éisteacht
- an bhfuil na gníomhaíochtaí sách suimiúil agus dúshláinach?

Déan measúnacht fhioriomlán ar dhul chun cinn an linbh maidir le teanga labhartha.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

LITEARTHACHT — LÉAMH

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais agus an taithí foghlama maidir le scileanna léitheoirreachta, agus aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanaí ar leith an linbh á geur san áireamh. Breathnaigh ar:

- na cineálacha cuir chuige/modheolaóchtaí a úsáidtear sa soláthar maidir le léitheoirreachta, agus deiseanna a bhíonn ann i bhfoghlaim neamhfhoirmiúil san áireamh
- na deiseanna léitheoirreachta a chuirtear ar fáil, ar a n-áirítear leabhair, téacsleabhair agus ábhair chlóite eile, agus a n-oiriúinacht
- an bhfuil na gníomhaíochtaí sách suimiúil agus duíshláinach?

Déan trácht ar:

- an cur amach atá ag an leanbh ar réimse ábhair léitheoirreachta
- cumas an linbh léamh le misneach agus le brí
- cumas an linbh an t-ábhar scríofa a phlé agus a thuisceint
- réimse na forbartha ar stór focal a eascaíonn as na gníomhaíochtaí léitheoirreachta.

Déan trácht ar:

- na bealaí ina ndéantar monatóireacht/measúnacht ar dhul chun cinn an linbh maidir le léitheoirreachta
- na bealaí ina ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh.

Tabhair measúnacht fhioriomlán maidir le dul chun cinn an linbh maidir le scileanna léitheoirreachta.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fostra áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

LITEARTHACHT — SCRÍOBH

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais agus an taithí foghlama maidir le scileanna scríbhneoirreachta, agus aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanaí ar leith an linbh á geur san áireamh. Breathnaigh ar:

- na cineálacha cuir chuige/modheolaiochtaí a úsáidtear sa soláthar maidir le scríbhneoirreachta, agus deiseanna a bhíonn ann i bhfoghlaim neamhfhóirmíúil san áireamh
- na deiseanna scríbhneoirreachta a chuirtear ar fáil agus a n-oiriúinacht
- an bhfuil na gníomhaiochtaí sách suimiúil agus duíshlánach?

Déan trácht orthu seo:

- an cumas scriobh le misneach agus le bri
- úsáid chuí na gramadaí, an litrithe agus na poncaíochta.

Déan trácht ar:

- na bealaí trína ndéantar monatóireacht/measúnacht ar an dul chun cinn sa scríbhneoirreacht
- na bealaí trína ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh.

Tabhair measúnacht fhioriomlán ar dhul chun cinn an linbh maidir le scileanna scríbhneoirreachta.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais foista áirithe toisc go geuitreat an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

UIMHEARTHACHT

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais agus an taithí foghlama maidir le huimhearthacht, agus aois, cumas, infsheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanaí ar leith an linbh á geur san áireamh. Breathnaigh ar:

- na cineálacha cuir chuige/modheolaiochtaí a úsáidtear sa soláthar maidir le uimhearthacht (uimhir, oibríochtaí uimhreacha, tomhais ar a n-áirítear airgead, am, fad slí, achar, meáchan agus toilleadh)
- na deiseanna foghlama a chuirtear ar fáil agus a n-oiriúinacht, ar a n-áirítear deiseanna a easraíonn as foghlaim neamhfhoirmíúil
- an bhfuil na gníomhaiochtaí sách suimiúil agus duíshlánach?

Déan trácht orthu seo:

- tuiscint an linbh ar obair le huimhreacha (mar shampla: luathghníomhaiochtaí matamaitice nó ionadluach nó an córas deachúlach)
- tuiscint an linbh ar oibríochtaí uimhris agus a c(h)umas iad a úsáid (suimiú, dealú, iolrú, roinnt)
- tuiscint agus cumas vibre an linbh maidir le tomhais (airgead, am, fad slí, achar, meáchan agus toilleadh).

Déan trácht ar:

- na bealaí ina ndéantar monatóireacht/measúnacht ar dhul chun cinn maidir le huimhearthacht
- na bealaí ina ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh.

Tabhair measúnacht fhioriomlán maidir le dul chun cinn an linbh maidir le scileanna uimhearthachta.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

RÉIMSÍ EILE FOGLAMA

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais maidir le réimsí eile foghlama, agus aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh á geur san áireamh.

I gcás gach ceann de na réimsí foghlama, breathnaigh ar:

- na cineálacha cuir chuige/modheolafochtaí a úsáidtear sa soláthar don réimse sin, ar a n-áirítear deiseanna a eascraíonn as foghlaim neamhfhóirmiúil
- na deiseanna foghlama a chuirtear ar fáil agus a n-oiriúnacht
- an bhfuil na gníomhaíochtaí sách suimiúil agus díshláinach?
- an dul chun cinn a léiríonn an leanbh
- na bealaí ina ndéantar monatóireacht/measúnacht ar dhul chun cinn
- na bealaí trína ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh
- do mheasúnacht fhionomlán maidir le dul chun cinn an linbh sa réimse seo foghlama.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go geuittear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

RÉIMSI EILE FOGLAMA (*ar lean*)

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san
áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt intleachtach (ar lean)

BÉARLA

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais maidir leis an mBéarla, agus aois, cumas, infsheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh á gcur san áireamh. Breathnaigh ar:

- na cineálacha cuir chuige/modheolaíochtaí a úsáidtear sa soláthar maidir leis an mBéarla nó maidir le forbairt na feasachta cultúrtha i dtaoibh an Bhéarla, lena n-áirítear na deiseanna a easraíonn as foghlaim neamhfhoirmitíúil
- na deiseanna foghlama a chuirtear ar fáil agus a n-oiriúinacht
- an bhfuil na gníomhaíochtaí sách suimiúil agus duíshlánach?

Déan trácht ar:

- an dul chun cinn a léiríonn an leanbh.

Déan trácht ar:

- na bealaí ina ndéantar monatóireacht/measúnacht ar dhul chun cinn
- na bealaí ina ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh.

Tabhair do mheasúnacht fhioriomlán maidir le dul chun cinn an linbh sa réimse seo foghlama.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt fhisiciúil

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais maidir le forbairt fhisiciúil an linbh, agus aois, cumas, infsheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanaí ar leith an linbh á gcur san áireamh. Breathnaigh ar:

- deiseanna a chuirtear ar fáil do ghníomhaiochtaí fhisiciúla, sígradh, cluichi, srl.
- na deiseanna don leanbh le scileanna mínluaileacha agus oll-luaileacha a fhorbairt
- na spásanna/áiseanna taobh istigh agus taobh amuigh a úsáidtear don sígradh.

Tabhair measúnacht fhioriomlán maidir leis an soláthar a dhéantar d'fhorbairt fhisiciúil an linbh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Forbairt shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta

Tabhair breac-chuntas ar an soláthar oideachais maidir le forbairt shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta an linbh, agus aois, cumas, infheidhmeacht, pearsantacht agus riachtanais ar leith an linbh á gcur san áireamh. Déan trácht ar na deiseanna a chuirtear ar fáil dó/di

- idirghníomhú le daoine eile, scileanna comhoibrithe a fhorbairt(mar shampla: scileanna idirpheardanta, ar a n-áirítear an cumas beannú do chuaireoir(i), buíochas a ghabháil, srl.)
- a m(h)othúchán agus a f(h)rithghníomhartha maidir lena t(h)aithí laethúil a chur in iúl go cuié
- eolas agus dearcadh a fhorbairt a chabhróidh leis/léi stíl shláintíúil bheatha a chothú
- braistint eiticiúil a shealbhú le himeacht aimsire a chuirfídh ar chumas an linbh luachanna a shealbhú a d'fhéadfadh a bheith mar bhunús aige/aici chun roghanna agus cinntí a dhéanamh agus chun dearcadh a fhorbairt
- machnamh a dhéanamh ar a t(h)aithí agus na cíuseanna a bhíonn le tabhairt faoi chúrsaí éagsúla gníomhaíochta
- a aithint go mbíonn iarmhaint don duine féin agus do dhaoine eile ann mar thoradh ar chinntí.
- aon fhianaise eile maidir le forbairt shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta an linbh.

Tugann roinnt taighde le fios go n-úsáideann leanáí a fhraigheann oideachas sa bhaile féintreoir níos mó maidir leis an gcaoi agus an t-am a ndéanann siad idirghníomhú le daoine eile, rud a chuireann in iúl, b'fhéidir, go bhfuil siad scartha amach ar bhealach nach mbítear ag súil leis de ghnáth i gcás leanáí nuair a theastaíonn ó dhaoine fásta túis a chur le comhrá leo. Tá sé tábhachtach go gcuirfí é seo san áireamh agus nach ndéanfaí breithiúnas maidir le hiompraocht an linbh ina g(h)náthshaol. D'fhéadfadh an Duine Údaraithe teacht ar an bhfaisnéis atá ag teastáil trí chomhrá a dhéanamh faoi na cineálacha éagsúla gaolmhaireachtaí atá ag an leanbh le daoine éagsíla.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Faisnéis bhreise ar bith maidir leis an soláthar oideachais

*Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais fosta áirithe toisc go geuirtear an eilimint sin san
áireamh sa sceideal measúnachta seo.*

MONATÓIREACHT AGUS MEASÚNACHT AR DHUL CHUN CINN AN LINBH

Tabhair breac-chuntas ar bhealaí ar bith trína ndéantar monatóireacht agus/nó measúnacht ar dhul chun cinn an linbh. Breathnáigh ar:

- na bealaí trína dtugtar aiseolas agus spreagadh maidir lena (h)obair
- modhanna ar bith a úsáidtear chun monatóireacht nó taifeadadh a dhéanamh ar dhul chun cinn (mar shampla: breathnádóireacht neamhfhoirmiúil/theagmhasach, monatóireacht ar obair an linbh, punainn d'obair an linbh, dialann den taithí foghlama, tástálacha, ionstraimí foirmiúla a measúnachta, srl.)
- aon taifid a choimeádtar maidir le monatóireacht agus/nó measúnacht
- na bealaí trína gcuirtear monatóireacht agus/nó measúnacht san áireamh nuair a bhíonn taithí foghlama atá le teacht á pleánáil.

Déan trúcht ar:

- na bealaí trína n-aithnítear agus trína gcomhlíontar riachtanais foghlama
- idirchaidreamh a tharlaonn idir an tuismitheoir/teagascóir agus daoine eile chun freastal breise a dhéanamh ar riachtanais foghlama an linbh.

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

FAISNÉIS ÁBHARTHA EILE

An bhfuil aon fhaisnéis ábhártha eile ann ar mhaith leis an duine fásta a sholáthraíonn an t-oideachas go gcuimí san áireamh í nó go ndéanfaí taifeadadh uirthi?

NÓTAÍ

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnacha seo.

MEASTÓIREACHT AR AN SOLÁTHAR

Iarrtar ort meastóireacht a chur ar fáil mar gheall ar an oideachas atá á sholáthar/atá beartaithe: an “oideachas íosta áirithe, morálta, intleachtach agus sóisialta” atá ann? Pléitear brí an téarma seo i gcaibidil 3 de na treoirí línte seo agus déantar trácht ar airíonna ginearálta an oideachais íosta áirithe i gcuid 3.7. I bhfíanaise na faisnéise seo, b'fhéidir go mbeadh sé úsáideach duit nóta a dhéanamh anseo mar gheall ar na nithe seo a leanas:

- na gnéithe den soláthar a bhfuil ag éirí leo
- an oiread de riachtanais an linbh atá á geomhlíonadh ag an soláthar
- an bhfuil dóthain sa soláthar?
- na gnéithe den soláthar nach bhfuil ag éirí chomh maith sin leo nó nach bhfuil ag éirí in aon chor leo
- na cùiseanna atá agat a cheapadh nach bhfuil gnéithe áirithe den soláthar sásúil.

B'fhéidir gur mhaith leat do mheasúnacht orthu seo a leanas a thaifeadadh:

- an oiread agus a chomhlíonann an soláthar riachtanais an “oideachais íosta áirithe”
- na cùiseanna atá le do mheasúnacht maidir leis seo
- do mholtai maidir le bealaí chun feabhas a chur ar an soláthar oideachais.

Síniú

Dáta

Ná ceaptar go bhfuil eilimint áirithe riachtanach i soláthar oideachais íosta áirithe toisc go gcuirtear an eilimint sin san áireamh sa sceideal measúnachta seo.

Teimpléad don Tuarascáil ar Mheasúnacht Chuimsitheach

Dearadh an teimpléad seo chun cúnamh a thabhairt don Duine Údaraithe Tuarascáil ar Mheasúnacht Chuimsitheach a scríobh faoin soláthar oideachais atá á chur ar fáil do leanbh. Ba cheart don tuarascáil a bheith bunaithe, den chuid is mó, ar an bhfianaise a cruinníodh nuair a baineadh úsáid as an Sceideal do Mheasúnacht Chuimsitheach agus ar an bhfianaise a cruinníodh nuair a baineadh úsáid as an Sceideal do Réamh-Mheasúnacht/Agallamh. Beidh na moltaí mionsonraithe ar an sceideal sin úsáideach maidir le treoir a thabhairt don Duine Údaraithe tuairisc a thabhairt de réir na gceannteideal thíos. Mar a bhí i gceist i gcás na sceideal, freisin, b'fhéidir gur ghá na ceantteidil a oiriúnú do chuínsí an cháis ar leith.

Ábhar na tuarascála

D'fhéadfadh na rudaí seo a leanas a bheith sa Tuarascáil ar an Measúnacht Chuimsitheach:

1. Mionsonraí faoin leanbh a bhfuil an t-oideachas á sholáthar dó/di agus cúlra na measúnachta, na nithe seo a leanas san áireamh:
  - ainm, dáta breithe, seoladh baile
  - ainm an tuismitheora/na dtuismitheoirí
  - mionsonraí faoin scoil neamhaitheanta
  - mionsonraí faoin iarratas ar mheasúnacht a fuarthas ón mBord Náisiúnta Leasa Oideachais, ar a n-áirítear uimhir thagartha (más ann di), dáta, srl.
  - an fhianaise ar a bhfuil an tuarascáil bunaithe, dátaí agus amanna an agallaimh/na n-agallamh a rinneadh, an bhreathnadóireacht/na mbreathnadóireachtaí a rinneadh agus aon fhianaise eile a úsáideadh, san áireamh
2. Riachtanais foghlama agus cúlra oideachais an linbh
3. Mionsonraí faoin tuismitheoir nó an duine eile a sholáthraíonn an t-oideachas
4. An méid ama a chaitear ar oideachas an linbh, agus an chaoi a n-úsáidtear an t-am
5. An timpeallacht foghlama, agus na rudaí seo a leanas a chur san áireamh:
  - an t-áitreabh a úsáidtear don soláthar oideachais agus an timpeallacht foghlama a chuirtear ar fáil
  - an trealamh agus na hábhair a úsáidtear
6. An teagmháil foghlama, agus na rudaí seo a leanas a chur san áireamh:
  - an machnamh a dhéantar maidir le riachtanais foghlama an linbh agus an chaoi a ndéantar freastal orthu; aon phleanáil a dhéantar agus aon taifid ar an bpleanáil seo
  - na cineálacha cuir chuige/modheolaíochtaí a úsáidtear agus caighdeán ginearálta an idirghníomhaithe idir an leanbh agus an tuismitheoir
  - éifeachtacht ghinearálta fhoghlaim an linbh
7. An taithí foghlama, agus mionsonraí faoi na rudaí seo a leanas san áireamh:
  - an soláthar a dhéantar maidir le forbairt na réimsí seo: scileanna teanga labhartha agus litearthachta,

uumheartacht, Béarla, aon réimse eile foghlama, agus forbairt fhisiciúil, shóisialta, mhothúchánach agus mhorálta an linbh

- an dul chun cinn a léiríonn an leanbh
  - éifeachtacht gach gné ar leith den soláthar, ag cuimhneamh ar aois, cumas, infheidhmeacht agus riachtanais ar leith an linbh
8. Mar a dhéantar monatóireacht nó measúnacht ar dhul chun cinn an linbh, agus mionsonraí fúthu seo a leanas san áireamh:
- bealaí trína dtugtar aiseolas agus spreagadh don leanbh
  - na bealaí ina ndéantar monatóireacht ar dhul chun cinn agus na bealaí ina ndéantar é seo a thaifeadadh, más ann dóibh
  - measúnacht an tuismitheora/an teagascóra maidir leis an dul chun cinn a rinne an leanbh go dtí seo
  - bealaí trína n-aithnítear agus trína dtugtar aghaidh ar dheacrachartaí foghlama
9. Aon fhaisnéis ábhartha eile
10. Meastóireacht ar an soláthar atá á dhéanamh, agus mionsonraí fúthu seo a leanas san áireamh:
- na gnéithe den soláthar a bhfuil ag éirí go maith leo
  - an oiread de riachtanais an linbh atá á gcomhlíonadh ag an soláthar
  - an bhfuil dóthain sa soláthar?
  - na gnéithe den soláthar nach bhfuil ag éirí chomh maith sin leo / nach bhfuil ag éirí in aon chor leo, más ann dóibh
  - na cúiseanna atá agat a cheapadh nach bhfuil gnéithe áirithe den soláthar sásúil, más cuí
  - moltaí maidir le bealaí chun an soláthar a fheabhsú
11. Nóta gairid ina ndearbhaítear gur pléadh cinntí an Duine Údaraithe agus/nó an dréacht-tuarascáil le tuismitheoir agus/nó múinteoir(i) an linbh
12. Tá tal maidir le hoideachas íosta áirithe
Cuirfear breithiúnas ar fáil sa chuid seo i dtaobh an féidir a mheas gur oideachas íosta áirithe atá san oideachas atá á sholáthar. Beidh an breithiúnas bunaithe ar an bhfianaise a ndearnadh trácht uirthi sna codanna eile thusa den tuarascáil. Sa chás go gceaptar nach bhfuil oideachas íosta áirithe á fháil ag an leanbh, leagfaidh an tuarascáil amach go soiléir na cúiseanna atá leis an tábal sin. Síneoidh an Duine Údaraithe an tuarascáil.

Buíochas

Dhréachtaigh Grúpa Oibre de chuid Fhoireann Chigireachta na Roinne Oideachais agus Eolaíochta na treoirlínte seo. Ba iad seo a leanas baill an Ghrúpa Oibre:

Pádraig Ó Donnabháin, Roinnchigire (Cathaoirleach)

Pádraig Bearnais, Roinnchigire

Harold Hislop, Cigire Sinsearach

Nollaig Huston, Cigire Ceantair

Treasa Kirk, Cigire Ceantair

Risteard Ó Broin, Roinnchigire

Oilibhéar Ó hEidhin, Cigire Sinsearach.

Tá baill an Choiste buíoch de go leor daoine agus comhlachtaí as an gcomhairle agus na tuairimí a tairgeadh dóibh nuair a bhí na treoirlínte á n-ullmhú. Lena chois sin, cheadaigh an Coiste foilseacháin le comhlachtaí éagsúla. Tá buíochas ar leith tuillte acu seo a leanas:

Association of Independent Junior Schools

Education Review Office, An Nua-Shéalaínn

Home Education Network (Ireland)

Fionnuala Kilfeather

An Rannóg Seirbhísí Dlí, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta

An Bord Náisiúnta Leasa Oideachais

Gearóid Ó Conluain, Leas-Phríomhchigire, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Seán Ó Floinn, Príomhchigire Cúnta, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Anne O'Gara, Cigire Ceantair, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Tadhg Ó Siocháin, Príomhchigire Cúnta, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta

Oifig an Ard-Aighne

Scottish Executive Education Department, Edinburgh

Tasmanian Home Education Advisory Council.

Tagairtí

Cáipéisí Bunreachtúla agus Reachtúla

Bunreacht na hÉireann (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath 2002)

An tAcht Oideachais 1998 (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1998)

An tAcht Oideachais (Leas) 2000 (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 2000)

Tuarascálacha dlí in *The Irish Reports*

An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Best, an Ard-Chúirt agus an Chúirt Uachtarach, IR [2000], 17ff.

Ryan v. an tArd-Aighne, an Chúirt Uachtarach, IR [1965] 294ff.

O'Donoghue v. an tAire Sláinte, IR [1996] 20ff.

Foilseacháin Oifigiúla

An Roinn Oideachais, *School Attendance/Truancy Report* (Neamhfhoilsithe, Aibreán 1994)

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, *Curaclam na Bunscoile* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, Baile Átha Cliath, 1999)

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, *Child Protection: Guidelines and Procedures* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, Baile Átha Cliath, 2001)

An Roinn Gnótháí Eachtracha, *United Nations Convention on the Rights of the Child: First National Report of Ireland* (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1996)

An Roinn Sláinte agus Leanaí, *Treoirlínte Náisiúnta do Chosaint agus Leas Leanaí* (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1999)

Rialtas na hÉireann, *Report of the Constitution Review Group* (Oifig an tSoláthair, Baile Átha Cliath, 1996)

Foilseacháin de chuid an *Education Review Office*, An Nua-Shéalaínn

The Quality of Home Schooling (Meitheamh 1998)

ERO Reviews of Homeschooled Students (Márta 2001)

Foilseacháin de chuid an *Scottish Executive Education Department*

Guidance on the Circumstances in which Parents may Choose to Educate their Children at Home: Draft for Consultation (Samhain 2001)

Foilseacháin de chuid an *Tasmanian Home Education Advisory Council*, ar a n-áirítear:

Annual Report of Tasmanian Home Education Advisory Council (2001)

Policy on Home Education (Aibreán 2001)

Monitoring Policy and Procedures (Meán Fómhair 2002)

Information and Support for Parents Interested in Educating at Home (Tacaíocht Leathanaigh Idirlín i nDeireadh Fómhair 2002)

Leabhair, ailt agus foilseacháin eile

Dympna Glendenning, *Education and the Law* (Butterworth, Baile Átha Cliath, 1999)

Dympna Glendenning, “The Education (Welfare) Act, 2000: retrospect and prospect”, páipéar neamhfhoilsithe a cuireadh i láthair ag Comhdháil Bhliantúil Chumann na Scoileanna Pobail is Cuimsitheacha, Port Láirge, 5 Aibreán, 2003 [i mbéal a fhoilsithe]

“Education”, in *Annual Review of Irish Law*, 1993

Cumann Múinteoirí Éireann, *The Education Act 1998 and the Education Welfare Act 2000: Question and Answer Guide* (Cumann Múinteoirí Éireann, Baile Átha Cliath, gan dáta)

Jane Lowe agus Alan Thomas, *Educating Your Child at Home* (Continuum, Londain, 2002)

Oliver Mahon, *The Principal's Legal Handbook* (An Cumann Gairm-Oideachais in Éirinn, Baile Átha Cliath, 2002)

Mary Ellen Ring, “A right to an education” in *The Bar Review*, Aibreán 1997

Michael Shevlin agus Richard Rose, *Encouraging Voices: Respecting the Insights of Young People Who Have Been Marginalised* (An tÚdarás Náisiúnta Míchumais, Baile Átha Cliath, 2003)